

Miten Kiinasta puhutaan Helsingin Sanomissa

Sirpa Hammarberg

Opinnäytetyö
Journalismin koulutusohjelma
14.5.2013

Journalismin koulutusohjelma

Tekijä Sirpa Hammarberg	Ryhmätunnus JOURA10S
Raportin nimi Miten Kiinasta puhutaan Helsingin Sanomissa	Sivu- ja liitesivumäärä x
Ohjaaja Raisa Koivusalo	
<p>Kiina on kovaa vauhtia kasvavassa maailman suurimmaksi talousmahdiksi. Samalla Kiina taiteilee kommunistisen totalitarismin ja länsimaisen vapaan demokratian väli-maastossa.</p> <p>Tutkimus valottaa, miten Suomen suurin päivälehti Helsingin Sanomat Kiinaa käsittelee. Tutkimuksessa analysoidaan aineiston sävyjä, lähteitä ja artikkelityyppejä. Tutkimuskysymyksinä ovat: Kenen äänellä Helsingin Sanomat kirjoittaa Kiinasta? Kuka saa identiteetin ja puhevallan Kiinaa koskevissa jutuissa? Millaisessa sävyssä Kiina esitetään?</p> <p>Aineisto on kerätty 24.1.2012–29.2.2012, ja siihen kuuluvat kaikki Helsingin Sanomien printtilehdessä julkaistut artikkelit, joissa Kiinaa käsitellään tai siitä mainitaan jotakin. Yhteensä juttuja kertyi 126, ja juttuja, joissa Kiina oli pääaihe, oli 27. Aineisto on luokiteltu sanomalehden osastojen ja juttutyyppeihin mukaan. Juttujen sävy on arvioitu negatiiviseksi, positiiviseksi, neutraaliksi tai näiden yhdistelmäksi.</p> <p>Uutisten luonteen vuoksi suuri osa jutuista sai negatiivisen sävyn. Talousjuttujen osuus aineistosta oli huomattavan suuri, jonka ansiosta mukana oli neutraalinsävyisiä tai positiivisia juttuja.</p> <p>Paikalla olevan kirjeenvaihtajan ansiosta uutisten lähteet olivat yllättävän monipuolisia huolimatta kiinalaisten sananvapauden rajoituksista. Lainattuja lähteitä Helsingin Sanomat käytti vain vähän. Identiteettejä ja puhevaltaa jutuissa jaetaan niin viranomaisille, poliitikoille kuin kansalaisillekin. Lyhyissä pikku-uutisissa oli eniten lainattuja lähteitä. Paikalla oleva kirjeenvaihtaja onkin tärkeä, kun uutisissa halutaan kuuluviin monipuolisia ääniä.</p>	
Asiasanat journalismi, sanomalehdet, uutiset, Kiina, ulkomaantoimittajat	

Journalismin koulutusohjelma

Author Sirpa Hammarberg	Group JOURA10S
The title of thesis How China is Represented in Helsingin Sanomat	Number of report pages and attachment pages X
Advisor Raisa Koivusalo	
<p>China is rapidly growing to be the largest economic power in the world. At the same time, it is struggling with the conflicting ideas of a communist dictatorship and the free democracy that we have in the Western world.</p> <p>This research tries to ascertain how <i>Helsingin Sanomat</i>, the largest newspaper in Finland, portrays China. In this research the types, overall tones and sources of articles are analyzed. The research questions are as follows: Whose voice is actually heard in stories that portray China? Who gets identity and the right to say something regarding China? In what kind of tone is China generally portrayed?</p> <p>Material was gathered from <i>Helsingin Sanomat</i> from 24.1.2012 to 29.2.2012. This includes all of the 124 articles that were about China or that mentioned anything about the country. There were 27 articles in which China was the main subject. Material was classified by the section of newspaper it appeared in and the genre of the article. An individual article's overall tone was rated as negative, positive, neutral or a combination of these.</p> <p>As a result of the general nature of news, most of the stories were negative in tone. Due to the large amount of economic articles, however, there were also some that had a positive or neutral tone.</p> <p>The sources were surprisingly diverse, despite the limitations in China regarding freedom of speech. This is due to local correspondents. <i>Helsingin Sanomat</i> used borrowed sources only to a limited extent, mostly in its shorter articles. Identity and voice were given to authorities, politicians and citizens. Local correspondents are important when readers desire to hear various voices and viewpoints in the news.</p>	
Key words Journalism, Newspapers, News, China, Foreign Correspondents	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Motiivi.....	1
1.2	Tavoite	3
1.3	Tutkimuskysymys	3
1.4	Käsitteitä.....	3
2	Tietoperusta	5
2.1	Helsingin Sanomat	5
2.2	Kirjeenvaihtotyö Kiinassa	6
2.3	Ulkomaan uutisten merkitys	7
2.4	Teoria	8
2.4.1	Tekstianalyysi	8
2.4.2	Diskurssi	9
2.4.3	Representaatio.....	9
2.4.4	Identiteetit	10
2.4.5	Genret	11
2.4.6	Arvottaminen	12
2.5	Aiemmat vastaavat tutkimukset.....	12
3	Metodi.....	14
3.1	Aineisto.....	14
4	Analyysi.....	16
4.1	Aineiston kvantitatiivinen jakauma	16
	Tilastokuvio 1. Kaikkien Kiinan maininneiden juttujen jakautuminen osastoittain	16
	Taulukko 1. Kiina pääaiheena osastoittain.....	17
4.2	Aineiston kvalitatiivinen analysointi	18
4.2.1	Juttujen lähteet	18
4.2.2	Puheäänet ja identiteetti.....	18
4.2.3	Sävyt	19
	Tilastokuvio 2. Sävyjakauma kaikissa jutuissa.....	20
	Tilastokuvio 3. Sävyjakauma pelkästään Kiinaa käsittelevissä jutuissa.....	21
	Tilastokuvio 4. Pääkirjoitussivulla olleiden juttujen sävyt.....	22

Tilastokuvio 5. Sävyjakauma talousjutuissa.....	22
4.2.4 <i>Runosta saa Kiinassa vankeutta</i>	23
4.2.5 <i>Kiinalaisten ”kossu” yrittää maailmalle</i>	24
4.2.6 <i>Pekingissä uusi on kaunista</i>	24
5 Johtopäätökset.....	26
6 Evaluointi	28
7 Lähteet	29
8 Liitteet.....	32
Tilastokuvio 6. Vuosi, jolloin Kiinan bruttokansantuote ohittaa Yhdysvaltojen bruttokansantuotteen.....	32
Tilastokuvio 7. Aineisto juttutyypeittäin	33
Tilastokuvio 8. Suomen 10 suurinta sanomalehteä vuoden 2011 levikin mukaan.....	34
Taulukko 2. Juttutyyppien jakautuminen lehden eri osastoille.....	35
Taulukko 3. Kiina-maininnat osastoittain, Kiina ei pääaiheena/Kiina pääaihe	37
Taulukko 4. Juttujen pääasialliset lähteet juttutyypeittäin	38
Taulukko 5. Juttugenre, aihe ja pääasialliseksi mainittu lähde Kiina-jutuissa	40
Taulukko 6. Kiina-juttujen lähteet ja puheäänät	41
Taulukko 7. Ketkä puhuvat tai keiden puhetta representoidaan isoissa jutuissa	43
Kuva 1. Karlsson, H. HS. Pääkirjoitussivu 19.2.2012	44
Artikkeli 1. Esimerkki pitkästä jutusta: Runosta saa Kiinassa vankeutta	45
Artikkeli 2. Esimerkki pitkästä jutusta: Kiinalaisten ”kossu” yrittää maailmalle	48
Artikkeli 3. Esimerkki pitkästä jutusta: <i>Pekingissä uusi on kaunista</i>	50

1 Johdanto

1.1 Motiivi

Kiina on maailman suurin kansakunta väkiluvultaan, maailman toiseksi suurin kansantalous ja pinta-alaltaankin se on maailman neljänneksi suurin maa (CIA, 2012). Kiinasta tuli vuonna 2010 maailman toiseksi suurin talous, ja se on jo yksittäisistä maista maailman suurin viejä (EK 2011). Kiinan ennustetaan olevan maailman suurin kansantalous muutaman vuoden sisällä. Arviot siitä, minä vuonna tämä tapahtuu, vaihtelevat arvion antajan ja arviointimittarin perusteella. The Economist arvioi, että tuo vuosi olisi jo niinkin pian kuin vuonna 2018 (Tilastokuvio 6. Vuosi, jolloin Kiinan bruttokansantuote ohittaa Yhdysvaltojen bruttokansantuotteen).

”Kiina on Suomen toiseksi tärkein kauppakumppani EU:n ulkopuolisista maista Venäjän jälkeen” (EK 2011). Kiina on Suomen kuudenneksi suurin vientimaa, viennin arvo Kiinaan oli 2,7 miljardia euroa eli 5,1 prosenttia Suomen tuonnista vuonna 2010 sekä neljänneksi suurin tuontimaa, tuonnin arvo Kiinasta oli 3,8 miljardia euroa eli 7,3 prosenttia Suomen tuonnista vuonna 2010 (Tulli 2010).

Maiden välinen kauppa 2010 oli kokonaisarvoltaan lähes 6,5 miljardia euroa (vrt. v. 2009 noin 5,3 miljardia), vienti Kiinaan nousi noin 45 % (arvo vuonna 2010 noin 2,7 miljardia euroa) ja tuonti Kiinasta nousi noin 9 % (arvo noin 3,8 miljardia euroa). (EK 2011.)

Suomalaiset seuraavat lehdistöä muita eurooppalaisia enemmän, ja myös luottavat siihen. Vuoden 2012 Eurobarometrin mukaan Suomessa sanomalehdet ovat keskeisimmässä asemassa kuin muissa EU-maissa keskimäärin.

Noin puolet suomalaisista sanoo, että ensisijaisesti uutiset saadaan televisiosta, olipa sitten kysymys kansallisesta tai Eurooppaa koskevista uutisista. Reilu viidennes näkee keskeisimmäksi kanavaksi lehdet ja käytännössä samansuuruinen joukko internetin.

Kun Suomessa noin viidennes arvioi lehdet ensisijaiseksi tietolähteeksi Euroopan asioissa, niin EU-maissa keskimäärin vain yksi kymmenestä. Suomessa myös internet korostuu ensisijaisena tietolähteenä useammin kuin muissa EU-maissa keskimäärin. Tulokset

tavallaan todentaa sen tosiasian, että suomalaiset seuraavat uutisia sanomalehdistä ja verkosta enemmän kuin useimmissa muissa maissa kansalaiset tekevät. (Euroopan Komissio 2012, 9)

”Ulkomaan uutisilla katsotaan olevan vaikutusta ns. suuren yleisön käsityksiin muista maista ja kulttuureista ja sitä tietä harjoitettavaan ulkopoliittikkaan.” (Kivikuru ja Pietiläinen 1998, 15.)

Kiinan merkitys on sen sijaan ollut viime vuosina selvässä nousussa. Maan pyrky kohti ”suurvallan” statusta on ollut silmännähtävän nopeaa. Kiina vaikuttaa päivittäin maailmantalouteen, ja siksi on mielenkiintoista ja tärkeää seurata myös sen kehitystä paikan päältä. (Uskali 2007, 11–12.)

Mikko Koistinen on tehnyt analyysiä talousjournalismista, ja kirjoittaa: ”Helsingin Sanomat on mielekäs kohde, koska lehdellä on hyvin vahva asema suomalaisessa journalistisessa julkisuudessa.” (2003, 50) Olen samasta syystä ottanut Helsingin Sanomat tutkimuskohteekseni. Koistinen jatkaa valintansa perusteluja myös sillä, että Helsingin Sanomilla on vahvat toimintaresurssit ja sitä myötä myös muu toimittajakunta käyttää Helsingin Sanomia sekä lähteenä että viitekehyksenä. Helsingin Sanomat on myös keskustelunavaaja.

Helsingin Sanomilla on pysyvästi oma kirjeenvaihtaja Pekingissä. Mutta keneltä hän ottaa/saa tietonsa, ja kuinka hän välittää niitä eteenpäin?

Nyky-Kiina kamppailee globalisaation ja demokratiapaineiden kanssa. Silti se on vielä ihmisoikeuksia ja sananvapautta rajoittava diktatuuri, jonka virallisten tahojen tiedonvälitys on usein propagandaa. Siksi on syytä tutkia, miten ja kenen äänellä valtakunnan ykkössanomalehti Helsingin Sanomat¹ puhuu tästä valtavasta maasta.

¹ Helsingin Sanomien levikki oli vuonna 2011 Levikintarkastuksen mukaan 365 994 kappaletta ja se oli Suomen suurin sanomalehti ennen Ilta-Sanomia (levikki 143 321) ja Aamulehteä (levikki 130 081) (Sanomalehtien Liitto, 2013, Tilastokuvio 8. Suomen 10 suurinta sanomalehteä vuoden 2011 levikin mukaan).

1.2 Tavoite

Tutkimuksen tavoite on selvittää Helsingin Sanomien Kiina-utisoinnin laatua. Suomen suurimmalla päivälehdellä on oma kirjeenvaihtaja Kiinassa. Mitä lähteitä hän käyttää paikan päällä? Mitä sävyjä Kiina-jutuissa on, ja onko sillä merkitystä juttujen sävyyn, mistä lähteestä se on.

Uutisilla on suuri vaikutus kansalaismielipiteeseen, ja Helsingin Sanomien vaikutusvalta edelleen suuri. Mediamaailma on kuitenkin muuttumassa ja journalistit kokevat uutisten kierrätyksen uutistoimistojen ja eri medioiden välillä ongelmaksi. Helsingin Sanomien lähteiden arviointi antaa jotakin viitteitä siitä, minkä verran edellinen pitää Hesarin kohdalla paikkaansa.

1.3 Tutkimuskysymys

Kenen äänellä Helsingin Sanomat kirjoittaa Kiinasta? Kuka saa identiteetin ja puhevalan Kiinaa koskevissa jutuissa? Millaisessa sävyssä Kiina esitetään?

1.4 Käsitteitä

- **Diskurssi** merkitsee tässä ”sitä kieltä, jolla tietty sosiaalinen käytäntö representoidaan tietyistä näkökulmasta” (Fairclough 1997, 77). Siis tietyssä diskurssissa voi esitetty asia saada erilaisen merkityksen kuin toisessa, vaikka sanat olisivat samoja. Aineiston Helsingin Sanomien jutut ovat suurimmaksi osaksi uutisia, joten niiden diskurssi on uutisjutun diskurssi. Tosin mukana on myös yksi pilakuva, jonka diskurssi on toinen, ironian ja pilapuheen diskurssi.
- **Genre** suppeasti määriteltynä tarkoittaa lajityyppiä. Journalismissa esimerkiksi talousjournalismi ja pääkirjoitus ovat genrejä. (Väliaverron 2003, 35) Genrellä tarkoitetaan tietyssä tilanteessa käytettyä kieltä ja esittämisen käytäntöä sekä rakennetta, esimerkiksi uutisten, mainosten tai haastattelun genre (Fairclough 1997, 77–78).

- **Identiteetin** määritelmä on Faircloughin (1997, 102) mukaan: ”Puheäännet ovat tiettyjen toimijoiden – yksilöiden tai kollektiivien – identiteettejä”. Identiteetti syntyy silloin, kun toimijan annetaan itse puhua tai kertoa.
- **Representaatio** on puheäänen esittämistä toimittajan tai jonkun muun uudelleen esittämänä, ei-suorana lainauksena (Fairclough 1997, 104–105).
- **Ulkomaan kirjeenvaihtaja** eli foreign correspondent tai international correspondent on ”toimittaja, jonka pääasiallinen työpaikka on ulkomailla (asema-maassa)” (Uskali 2007, 52).
- **Päiväys** on jutun alussa oleva teksti, josta käy ilmi jutun kirjoittaja tai lähde, mahdollinen uutistoimisto ja paikkakunta. Esimerkiksi Helsingin Sanomien oman kirjeen vaihtajan päiväys on usein *Petteri Tuohinen HS Peking*. Uutistoimis-tolta saatu juttu taas päivätään esimerkiksi *STT-HS Mustasaari*. Aina juttu ei ole päivätty näin, vaan jutun alussa voi olla paikkakunta ja lopussa lähteenä ollut uu-tistoimisto, esimerkiksi Delhi [...] AP; näin yleensä lyhyissä jutuissa, esimerkiksi sähköuutisissa.
- **Uutistoimistot** ovat yrityksiä, jotka keräävät ja toimittavat mediataloille edulli-sesti suuria määriä uutisia. Ne ovat perinteisesti esittäneet uutiset mahdollisim-man neutraalisti ja toimineet riippumattomasti. (Uskali 1007, 88–89) Tässä tut-kimuksessa esiintyvät uutistoimistot ovat:
 - **Associated Press** eli **AP** on amerikkalainen, voittoa tuottamaton uutis-toimisto, joka on maailman toiseksi suurin
 - **Reuters** on brittiläinen, maailman johtava uutistoimisto, joka toimii lii-keyrityksenä
 - **Suomen tietotoimisto** eli **STT** on ainoa suomalainen uutistoimisto

2 Tietoperusta

2.1 Helsingin Sanomat

Helsingin Sanomat on Suomen ja Pohjoismaiden suurin ja sanomalehti, ja sen painoarvo mediassa ja yhteiskunnallisessa keskustelussa on suuri. Helsingin Sanomien painetun lehden levikki oli Levikintarkastus Oy:n mukaan 337 962 kappaletta vuonna 2012.

Kansallisen mediatutkimuksen vuoden 2012 lukijatutkimuksen mukaan Helsingin Sanomilla oli 859 000 lukijaa. Verkkosivut mukaan lukien lehti tavoittaa yli 1,8 miljoonaa suomalaista. (Tilastokuvio 8. Suomen 10 suurinta sanomalehteä vuoden 2011 levikin mukaan)

Helsingin Sanomat kuuluu Sanoma Newsiin, joka on osa Sanoma-konsernia. Sanoma-konserni on pörssiyhtiö, jonka liikevaihto vuonna 2012 oli 2,4 miljardia euroa. Sanoma toimii kahdenkymmenen Euroopan maan lisäksi myös Kiinassa. SanomaWSOY-konserni syntyi fuusion tuloksena vuonna 1999, kun Sanoma Oy, WSOY², aikakauslehtikustantaja Helsinki Media Company Oy ja sijoitusyhtiö Oy Devarda Ab yhdistyivät. Nimi muutettiin Sanomaksi vuonna 2008. Nykyisin Sanoma on mediatalo, jonka ydin-toimintaa ovat sanomalehdet, aikakauslehdet, verkkoliiketoiminta, oppimiskäsitteet sekä televisio ja viihde. (Sanoma, 2013)

Helsingin Sanomilla on ollut vakituinen kirjeenvaihtaja Kiinassa 1997-luvulta lähtien. Aluksi piste oli Shanghaissa, ja vuonna 2002 se siirtyi nykyiseen pisteeseen Pekingiin. Sitä ennen Helsingin Sanomilla on ollut vakituksluonteisia avustajia Aasiassa, ja esimerkiksi yhteinen kirjeenvaihtaja Kiinassa Dagens Nyheterin kanssa. Ennen Shanghaiin kirjeenvaihtajaa Helsingin sanomien piste oli Hongkongissa 1990-luvulla. (Uskali 2007, 77)

Tutkimusaineiston keruun aikana Helsingin Sanomien Pekingin-kirjeenvaihtajana toimi Petteri Tuohinen. Vuoden 2013 alusta Pekingiin siirtyi Mikko Paakkanen.

² Kirjakustantamo Werner Söderström Osakeyhtiö eli WSOY myytiin Bonnier-konsernille vuonna 2011.

2.2 Kirjeenvaihtotyö Kiinassa

Ensimmäinen suomalainen Kiinan-kirjeenvaihtaja³ aloitti vuonna 1972 pohjoismaisten uutistoimistojen palveluksessa. Sitten suomalaisia on lähettänyt muiden muassa Yleisradio 1990-luvun puolivälissä ja Helsingin Sanomat 1990-luvulla. (Uskali 2007, 233)

Journalisti-lehdessä 3/2013 Manninen kertoo kirjeenvaihtotyön hankaluudesta Kiinassa: ”Kiinan-kirjeenvaihtajat tottuvat varjostajiin, haittaohjelmiin ja puhutteluihin. Heitä kylmää epätietoisuus haastateltavien kohtalosta.” Tässä ingressissä tiivistyvät tämän päivän Kiinan ongelmat toimittajan kannalta.

Jutussa kuvaillaan erilaisia vaikeuksia, joita toimittajat juttukeikoilla ja asemapaikoillaan kohtaavat: heitä seuraillaan, haastateltavia pelotellaan, työvälineitä takavarikoidaan, poliisi vie kuulusteltavaksi, viranomaiset vaikeavat, tietomurtoja tehdään, puhelimia kuunnellaan. Olympialaiset vuonna 2008 helpottivat hetkeksi toimittajien työtä, kun Kiina lupasi vapaan haastatteluoikeuden kenen puhehaluisen kanssa tahansa. Olympialaisten jälkeen tilanne kiristyi ennalleen.

Helsingin Sanomien Pekingin-kirjeenvaihtaja Petteri Tuohinen kertoo Journalistissa, että hänen Twitter-tiliään oli hakkeroitu. Hän huomasi myös, että hänen juttujaan seurattiin tarkasti. Tuohinen on sitä mieltä, että pienellä kielellä, kuten suomeksi, kirjoitetut jutut eivät ärsytä yhtä paljon kuin suurilla kielillä kirjoitetut.

Journalistissa haastatellut kirjeenvaihtajat kertoivat, että haastateltavat koki olonsa turvattomiksi, jos esiintyivät jutuissa kuvallaan. Silloin he eivät voi väittää juttua keksityksi, jos jutusta seuraa hankaluuksia. Kirjeenvaihtajat kertovat myös kantavansa vastuuta haastateltavien turvallisuudesta.

³ Jaakko Kaurinkoski

ta. Jos he kokevat, että jutusta voi olla haittaa haastatellulle, he suojaavat tämän henkilöllisyyden, vaikka hän itse olisi epätoivoissaan halunnut nimensä julki. (Manninen 2013, 9–12)

Helsingin Sanomien kirjeenvaihtaja Pekka Mykkänen kertoo omassa kirjassaan *Kiina kiipeää huipulle* kokemuksistaan vuosina 1998–2003: ”Kiinalaiset tiedotusvälineet eivät yleensä saa kertoa mielenosoituksista, ei maaseudulla eikä tehtaanporteilla.” (Uskali 2007, 233)

Kiinalainen media ei kuitenkaan ole enää nykyään niin rajoittunutta kuin usein kuvitellaan. ”Kiinalainen media skuuppaa alati esimerkiksi ympäristöongelmista, korruptiosta ja ruokaskandaaleista. Se tekee tutkivaa journalismia sensuurin, viranomaisten ja liikemiesten rajoja koetellen.” (Manninen 2013, 9–12)

Muutoksen tuulia on siis havaittavissa mediailmastossa Kiinassa. Esimerkiksi vuonna 2005 *Beijing Newsin* kiinalaistoimittajia meni lakkoon protestina päätoimittajan erottamiselle (Uskali 2007, 231).

Aasia ja erityisesti Kiina on nopeasti kasvava mediamarkkina-alue. Verkon mahdollisuudet viestintään ovat huikeat. Kiinan viranomaiset tarkkailevatkin erityisesti internetiä ja myös sensuroivat sitä, sekä seuraavat kansalaistensa internetkäyttäytymistä. Myös ulkomaiset mediayhtiöt ovat menneet itsesensuuriin saadakseen jalansijaa Kiinan markkinoilla. (Uskali 2007, 234–235)

2.3 Ulkomaan uutisten merkitys

Maailmankuvamme muodostuu monenlaisista erilaisista palasista. Omat kokemukset jättävät vahvimmat jäljet mieliimme. On kuitenkin mahdotonta matkustaa kaikkialle, kokea kaikkea itse. Tarvitsemme toisten silmiä ja viestejä maailman tapahtumista. Kirjeenvaihtajilla ja heidän tuottamillaan uutisilla on korvaamaton merkitys.

Ulkomaanuutisten uskotaan usein antavan joko oikean ja kattavan tai vääristyneen ja puutteellisen kuvan maailmasta. Usein nämä käsitykset ovat perustuneet media-

aineiston ylimalkaiseen havainnointiin ja siihen, että huomio on kiinnitetty vain osaan tapahtumista, niihin, jotka vastaavat lukijalla olevaa käsitystä asiasta. Tutkimuksen avulla näitä käsityksiä voidaan sekä oikaista että todistaa ja tutkimuksen tuloksista on saatu pontta muutosvaatimuksille. (Kivikuru ja Pietiläinen 1998, 40.)

Maailmankuva muokkautuu väkisinkin negatiivisesti painottuneeksi, jos se muokkautuu pelkkien uutisten varassa.

Ulkomaanuutisten välittämä kuva maailmastamme on liioitellun huono (...) Kielteiset muutokset korostuvat uutiskriteereinä. Tämä on tiedetty Johan Galtungin ja Mari Rugen uutiskriteeritutkimuksesta⁴ lähtien 1960-luvulta. (Uskali 2007, 27)

2.4 Teoria

2.4.1 Tekstianalyysi

Tekstianalyysi on keino tutkia sitä, mitä on mahdollisesti rivien välissä. Teksti tulkitaan yhden kerran kirjoitettaessa ja toisen kerran vastaanotettaessa. Ja aluksi on ollut aito tarina, tilanne tai puhe, jota teksti esittää, tulkitsee ja representoi.

Tekstit ovat jälkiä, joita seuraamalla voimme tutkia viestinnän ilmiöitä. Media tekstit – olivat ne sitten sanomalehden uutisia, dokumentaarisia tv-ohjelmia tai musiikkivideoita – ovat viestintäprosessien materialisoituneita jälkiä, joita seuraamalla voimme tutkia niiden taustalla olevia viestinnän ja merkityksenannon prosesseja. Teksteihin on jäänyt jälkiä niiden tekijöistä, instituutioista, toisista teksteistä, lajityypeistä, oletetuista katsojista tai lukijoista. (Väliaverron, 2003, 32)

”Kielenkäyttö, eli jokainen teksti rakentaa aina yhtäaikaaisesti sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita, sekä tieto- ja uskomusjärjestelmiä.” (Fairclough 2002, 76)

Tekstianalyysiä voi tehdä monilla eri tasoilla, suurista tekstikokonaisuuksista aina sanojen loppupäätteiden vivahteisiin asti.

⁴ Tärkeitä uutiskynnyksen ylitykseen vaikuttavia seikkoja ovat lisäksi olleet tapahtuman etäisyys, voimakkuus, yksiselitteisyys, merkittävyys, odotuksenmukaisuus, odottamattomuus, jatkuvuus, uutisaineiston kokonaisuus, suhde eläimistöihin, suhde eläimiin ja henkilöityminen. (Uskali 2007, 27)

2.4.2 Diskurssi

Lyhyt määritelmä diskurssista voisi kuulua vaikka Suonisen (2003) sanoin: ”Diskurssi on säännönmukaisten merkityssuhteiden systeemi, joka rakentuu sosiaalisissa käytännöissä ja samalla rakentaa sosiaalista todellisuutta”.

Diskurssi käsitteenä ei ole kiinteä. ”Laajimmillaan diskurssin käsitteellä tarkoitetaan kaikkea puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä usein myös visuaalisia ja audiovisuaalisia merkitysten tuottamisen muotoja.” Diskurssi on kielitieteessä lausetta suurempi teksti-kokonaisuus, jota tutkitaan kulloisessakin sosiaalisessa yhteydessään. Yhteiskuntatieteilijät pitävät diskurssia sosiaalisena käytäntönä. (Väliverronen 2003, 21)

Diskurssi merkitsee tässä ”sitä kieltä, jolla tietty sosiaalinen käytäntö representoidaan tietystä näkökulmasta” (Fairclough 1997, 77). Diskurssi antaa viitekehyksen tekstin ymmärtämiselle. Sama teksti erilaisessa diskurssissa voidaan tulkita täysin eri tavalla. Mielipidekirjoituksessa esiintyvät väittämät tulkitaan usein eri tavalla kuin uutisissa esiintyvät väittämät.

Diskurssien tunnistaminen on osa analyysiä. Suurin osa tutkimusaineistosta on uutisten diskurssissa. Uutiset otetaan vakavasti ja niiden oletetaan olevan toden mukaisia. Niinpä uutisdiskurssissa annetut valtasuhteet ja toimijoiden väliset suhteet ovat merkityksellisiä.

2.4.3 Representaatio

Representaatio on tapahtuman tai puheen uudelleenkerrontaa, tulkintaa tapahtumasta tai puheesta. ”Representaation analyysi on analyysiä siitä, mitä tekstissä ”lukee”. (Fairclough 1997, 139)”

Valtaosa uutisista, ajankohtaisohjelmista ja dokumenteista on julkisen elämän eri alueilta tutuksi tulleiden ihmisten – poliitikkojen, virkavallan ja lakimiesten, erilaisten asiantuntijoiden jne. – puheen tai kirjoituksen välitystä. Joskus nämä ihmiset puhuvat omasta puolestaan – esimerkiksi kirjoittavat lehtiartikkeleita tai antavat haastatteluja radioon tai

televisioon. Toisinaan taas uutistenlukija tai toimittaja representoi heidän diskurssinsa. (Fairclough 1997, 104)

Miten representaatio toisten puheen diskurssista upotetaan tekstiin, on yksi tekijä uutisten analysoinnissa. Millaisilla rajoilla toimittajan diskurssi erotetaan toimijan diskurssista? Identiteettien rakentamisen kannalta on merkityksellistä, mitä painotuksia puheäänille annetaan. Laitetaanko jonkun puheääni marginaaliin vai ovatko identiteetit tasarvoisia – harvoin ovatkaan. (Fairclough 1997, 107–108.)

Representaatioissa on aina mukana näkökulma. Sanojen ja sanamuotojen valinnoilla vaikutetaan tekstin sävyyn, ja valinnat ovat vallankäyttöä. ”Yksittäisten sanojen ja käsitteiden valinta uutisessa suosii joitakin uutisen tietolähteitä ja heidän tuottamiaan todellisuuden määritelmiä.” (Väliaverron 2003, 27)

Representaatio on valintojen tekemistä kaikista mahdollisista vaihtoehdoista. Sillä mitä kerrotaan suoraan ja mitä epäsuoraan tai jätetään kertomatta vaikuttaa tekstin tulkinnaan. Representaation analyysissä lähdetään siitä, että tekstit eivät koskaan ole suoraa heijastusta todellisuudesta, vaan valintojen tulos. (Fairclough 1997, 136)

2.4.4 Identiteetit

Identiteetin määritelmä on Faircloughin (1997, 102) mukaan: ”Puheäännet ovat tiettyjen toimijoiden – yksilöiden tai kollektiivien – identiteettejä”. Identiteetti syntyy silloin, kun toimijan annetaan itse puhua tai kertoa.

”Kielenkäyttö, eli jokainen teksti, rakentaa aina yhtäaikaaisesti *sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita*, sekä *tieto- ja uskomusjärjestelmiä*”, ja kielenkäyttö uusintaa ja ylläpitää niitä. Niitä voi myös muuttaa luovalla kielenkäytöllä. (Fairclough 1997, 76)

Identiteettien ja suhteiden rakentuminen tiedotusvälineiden teksteissä nostattaa koko joukon merkittäviä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia kysymyksiä. Tämä johtuu siitä, että tiedotusvälineiden asema on nyky-yhteiskunnassa niin merkittävä. Mikäli valtaan ja hallitsemiseen liittyviä laajempia yhteiskunnallisia kysymyksiä halutaan ymmärtää, on tarkasteltava sitä, kuinka talouselämän, politiikan ja kulttuurin vaikuttajien suhteet yleisöön

rakentuvat tiedotusvälineissä. Keskeinen kysymys on se, millä tavoin toimittajien ja yleisön sekä poliitikkojen ja yleisön välisten suhteiden konstruointi on muuttunut: perustuvatko näiden ryhmien väliset suhteet demokraattiseen kanssakäymiseen vai onko suhteet rakennettu niin, että asetelma ylläpitää ja vahvistaa jo olemassa olevia valtasuhteita. (Fairclough 1997, 166)

Toisin sanoen jutuissa annetaan identiteetti antamalla puheenvuoro, puheoikeus. Tutkimalla sitä, kenelle annetaan puheoikeus, voimme päätellä kenelle annetaan myös valta-asema. Jos esimerkiksi juttu käsittelee koululaisia, on suuri ero sillä, saavatko jutussa identiteetin oppilaat, opettajat, viranomaiset vai vanhemmat. Hyvässä jutussa toki olisi identiteetti kaikilla näillä. Mutta jos koululaisen ääni puuttuu, voi kysyä, onko juttu lainkaan relevantti ja alistaako se koululaiset aivottomien objektien asemaan.

2.4.5 Genret

Genre suppeasti määriteltynä tarkoittaa lajityyppiä. Journalismissa esimerkiksi talousjournalismi ja pääkirjoitus ovat genrejä. ”Genre toimii käteväenä luokittelun välineenä, jolla journalistiset tuotteet on mahdollista jaotella erilaisiin osastoihin tai taideteokset arvottaa ’vakaviin’ ja ’viihteellisiin’.” (Väliverronen 2003, 35)

Genrellä tarkoitetaan tietyssä tilanteessa käytettyä kieltä ja esittämisen käytäntöä sekä rakennetta, esimerkiksi uutisten, mainosten tai haastattelun genre. ”Genret voidaan kuvailla niiden rakenteellisilla ominaisuuksilla – haastattelu esimerkiksi on rakentunut aivan eri tavoin kuin mainos.” (Fairclough 1997, 77–78)

Tämän tutkimuksen jutut ovat suurimmaksi osaksi uutisjuttuja, uutisgenressä. Mutta olen luokitellut niitä myös muuten: onko juttu talous- urheilu tai pääkirjoitus tai ulkomaanosiossa tai jossain muussa osastossa. Olen luokitellut niitä myös juttutyypin mukaan. Uskali (2007, 56) luokittelee ulkomaanjournalismin juttutyypit päälajeihin seuraavasti: uutissähke (korkeintaan viiden–kuuden lauseen mittainen), uutisjuttu, uutistausta, uutiskommentti (toimittajan tai kirjeenvaihtajan nimiin signeerattu mielipide), haastattelu, feature (aihevalinnoiltaan tavallisesta uutisvirrasta poikkeava, ei päiväkohtainen, yleensä niin sanottu human interest –näkökulma), reportaasi (kuin feature, mutta uu-

tismaisempi ja päiväkohtaisempi), ”huumorikevennys” (esimerkiksi maailman ihmisiä) ja irtokuva (nykyään paljon internetissä).

2.4.6 Arvottaminen

Tässä tutkimuksessa on arvioitu tekstin sävyjä arvioilla positiivinen, negatiivinen, neutraali tai molemmat. Arvottaminen on näkyvissä tekstin kaikilla tasoilla.

Sana on tärkeä arvottavien asenteiden ilmaisija, ja juuri sanavalinta paljastaa kielenkäyttäjän näkökulman tarkoitteeseen. Tunteet, päämäärät, arvot ja asenteet ohjaavat kielenkäyttäjän sanavalintaa. Yksi sana riittää antamaan kokonaiselle lauseelle arvottavan sävyn. Arvottamisen kannalta keskeisiä sanaluokkia ovat substantiivit, adjektiivit ja verbit sekä partikkeleista adverbis.

Verbit ovat tärkeitä arvottavien asenteiden välittämisessä, koska ne sijoittuvat usein lauseen ytimeen. Modaaliverbit ilmaisevat välttämättömyyttä, pakkoa, luvallisuutta ja mahdollisuutta – ne ovatkin erityisen tärkeitä arvottavien asenteiden välittäjiä. Asenteellisuuden voidaan vaikuttaa persoonamuodolla, tempuksella ja moduksella. Esimerkiksi passiivilla on usein vihjaileva ja epämääräinen sävy; moduksista indikatiivi osoittaa sitä, että puhuja pitää propositiota totena.

Morfeemi on pienin mahdollinen tekstin osa, jolla on oma merkityssisältö.
(Leinonen & Timlin 2004, 27–26)

2.5 Aiemmat vastaavat tutkimukset

Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa valmistui 2009 Maria Rosvallin opinnäytetyö *Kenen ääni kuuluu STT:n uutisissa? Selvitys STT:n kotimaan uutisten lähteistä*. Siinä tutkimuksessa menetelmä on kvantitatiivinen ja tutkii, millaiset yhteiskunnalliset ryhmät pääsivät esille STT:n kotimaan uutisjutuissa. (Rosvall 2009.) Tutkimusmenetelmä on samantyyppinen kuin tässä tutkimuksessa.

Ullamaija Kivikurun ja Jukka Pietiläisen toimittama *Uutisia yli rajojen. Ulkomaan uutisten maisema Suomessa* on jo vuodelta 1998, mutta on hyvä lähde teos aihepiirin analyysitapojen kuvaajana ja ulkomailla tehdyn tutkimuksen esittelijänä. Teoksessa tarkastellaan myös Suomessa uutisoitujen kansainvälisten uutisten lähteitä. (Kivikuru ja Pietiläinen

1998.) Jatkotutkimuksessa voisi löytää vertailukohtia aiemman ja nykyisen uutisdiskurs-
sin tutkimustulosten välillä.

Nimenomaan Kiinassa toimivista kirjeenvaihtajista on tehty opinnäytetyö Jyväskylän
yliopistossa. Uskali viittaa omassa teoksessaan (2007, 231) tähän toimittaja Päivi Koski-
sen 2006 tekemään julkaisemattomaan pro-gradu -työhön *Tiananmenin varjossa. Kiinan-
kirjeenvaihtajien työskentelymahdollisuudet 1990-luvulla suomalaisten toimittajien kokemana* ker-
toessaan journalistien rajoitetuista työskentelymahdollisuuksista Kiinassa ja Kiinan vai-
keudesta toimittajalle.

3 Metodi

Olen käyttänyt tekstianalyysiä sekä luokittelun apuvälineenä että tekstien sisällön analysointiin. Ihan yksinkertaista ja yksiselitteistä se ei ole. Esa Väliaverron (2003, 17) toteaa tekstianalyysin vaikeudesta muun muassa näin: ”Aiemmin gradua tekevä opiskelija saattoi ottaa metodin käyttöönsä ikään kuin apteekin hyllyltä, mutta nykyisin hän joutuu useimmiten rakentamaan sen itse hyvin monista aineksista ja monen eri alan kirjallisuutta hyväksi käyttäen.”

3.1 Aineisto

Keräsin aineiston Helsingin Sanomien printtilehdestä. Tutkimusajankohta oli 24.1.2012–29.2.2012 eli 37 päivää. Aineistoon päätyivät kaikki lehden artikkelit, joissa Kiina mainitaan tai siitä uutisoidaan tai kirjoitetaan muuten. Aineiston ulkopuolelle on jätetty luettelot, urheilutulokset, tv-ohjelmalistat, tietovisailut, sanaristikot ja ilmoitukset yms. Mukana ei ole juttuja, joissa on maininta Kiina tai kiinalainen, jos sillä ei ole tosiasiallista tekemistä Kiinan kanssa. Esimerkiksi ”lähellä Kiinan rajaa” ei riitä artikkelipöiminnäksi eikä esimerkiksi ”kiinalainen jokirapu”.

Aineisto on analysoitu taulukon avulla, johon on merkitty artikkelin tyyppi, onko Kiina pelkkä maininta vai uutisen pääaihe, sävy, lehden niska ja osio, juttutyyppi, lähteet ja päiväys, aihe ja kommentti. Lisäksi arvioidaan kuka saa puhevallan Kiinasta puhuttaessa: onko se toimittaja, asiantuntija, viranomainen, kansalainen, aktivisti vai joku muu.

Lehden osiot ovat etusivu, ihmiset, kaupunki, koti, kotimaa, kulttuuri, mielipide, presidentinvaalit, pääkirjoitukset, radio ja TV, sunnuntai, talous, tiede, työelämä, ulkomaat ja urheilu.

Ulkomaanjournalismin juttutyyppejä Uskalin (2007, 56) mukaan ovat uutissäike, uutisjuttu, uutistausta, uutiskommentti, haastattelu, feature, reportaasi, huumorikevennys ja irtokuva. Lisäksi juttutyyppejä tässä tutkimuksessa ovat pääkirjoitus, vieraskynä, kolumni, mielipide, urheilu-uutinen, tiedejuttu, henkilöjuttu, yritysanalyysi, nosto (etusivulla), lista, arvio (esimerkiksi kirja- tai tv-arvio), talouden viikko, sanotut (lyhyet laina-

ukset), muistelman, pilakuva, oikaisu, maailman ihmisiä, kysymys–vastaus, katukysely, nekrologi ja muut lehdet. Odotettavasti puolet jutuista (49 %) oli uutisgenressä (uutis-sähke, uutisjuttu, uutistausta). (Tilastokuvio 1. Kaikkien Kiinan maininneiden juttujen jakautuminen osastoittain)

Aineiston artikkelit on arvioitu sävyiltään negatiiviseksi, neutraaliksi, positiiviseksi tai näiden yhdistelmäksi riippuen siitä, missä valossa Kiina esitetään. Arvio on tehty mahdollisimman objektiivisesti, mutta jonkun toisen diskurssin kuin tutkimusentekijän näkökulmasta joskus näkemys sävystä voi poiketa. Esimerkiksi kiinalainen viranomai-nen voisi tulkita sävyt toisenlaisiksi kuin muut.

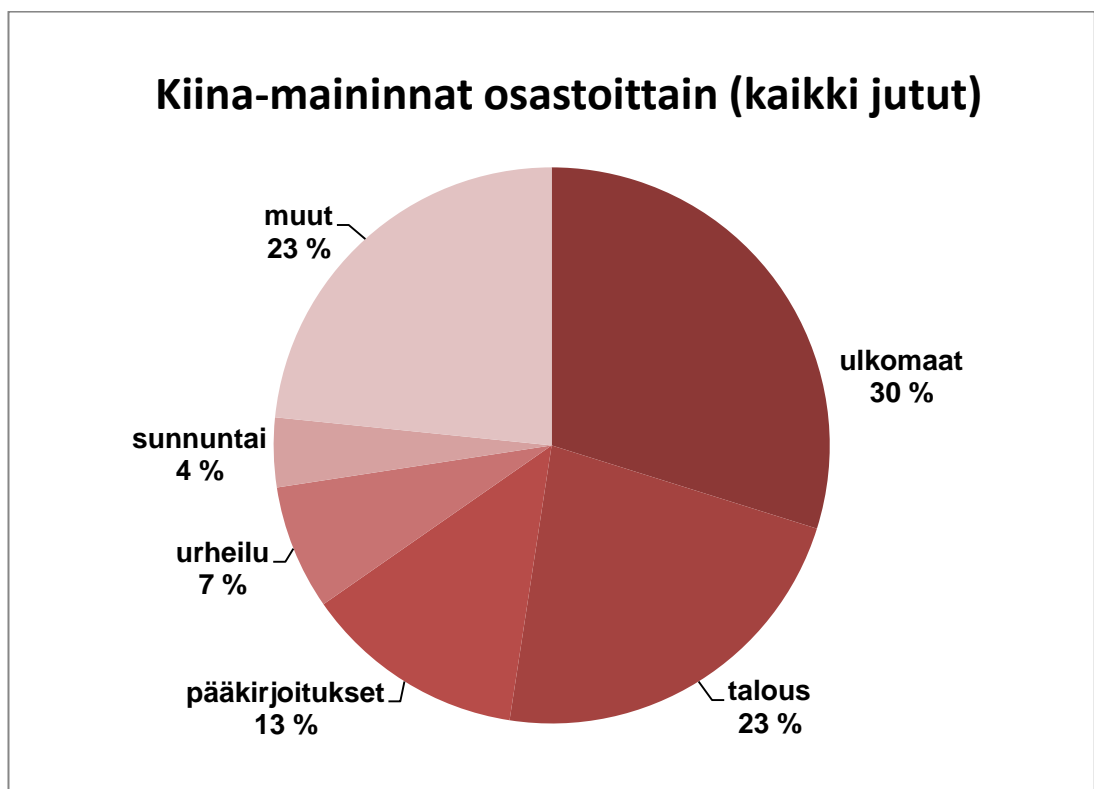
Esimerkiksi Mannilan juttu sähköbussista (12.2.2012) on saanut positiivisen sävymer-kinnän: ”Kiinalaiset ovat merkittävästi edellä EU:ta sähköbussien käytössä ja kehittämi- sessä...” Neutraalin merkinnän on saanut pääkirjoitusjuttu 12.2.2012, jossa Kiina on mainittu ilman sävyä: ”Ilmastopolitiikassa Suomi oli aktiivinen Yhdysvaltain ja Kiinan suuntaan.” Vaikka Suomen aktiivisuus johtuu ehkä Kiinan negatiivisesta ilmastopoliti- kasta, sitä ei niin sanota, ja siksi arvio on neutraali. Sen sijaan pääkirjoituksessa 14.2.2012 *Kiinan tuleva johtaja esittäytyy* sävy on negatiivinen. Jutussa on sellaisia sanonto- ja kuin ”Kiinan viime aikoina heikentynyt ihmisoikeustilanne” ja ”...hän [Obama] osoittaa varoja kilpailun vääristämisen ja piratismin kitkemiseen ulkomaankaupassa. Osoite on Kiina.”

Tarkemman arvioinnin kohteena ovat artikkelit, jotka ovat nimenomaan vain Kiinasta kertovia.

4 Analyysi

4.1 Aineiston kvantitatiivinen jakauma

Juttuja kertyi tutkimusaikana 24.1.2012–29.2.2012 yhteensä 126 kappaletta. Isompaan artikkeliin liittyvät kainalojutut on luokiteltu omiksi jutuikseen. Kaikista jutuista sellaisia, jotka olivat nimenomaan Kiinasta tai kiinalaisista kertovia, oli 27 kappaletta eli 21 prosenttia. Kutsun niitä tässä tutkimuksessa Kiina-jutuiksi. Muut jutut olivat sellaisia, joissa Kiina mainittiin jossakin sivuroolissa muuta asiaa koskevassa yhteydessä. Tyypillisesti sellainen juttu on esimerkiksi jonkin yrityksen taloudesta kertova juttu, jossa mainitaan vientinäkymistä Kiinaan.

Tilastokuvio 1. Kaikkien Kiinan maininneiden juttujen jakautuminen osastoittain

Kaikkien Kiinan mainitsevien juttujen jakautuminen eri osastojen kesken oli seuraava: ulkomaanosaston juttuja oli 30 prosenttia, talousjuttuja oli 23 prosenttia ja pääkirjoitus-sivulla 13 prosenttia. (Tilastokuvio 1. Kaikkien Kiinan maininneiden juttujen jakautuminen osastoittain)

Ulkomaanosastolla juttuja oli yhteensä 38 kpl, eniten Kiina-juttuja oli odotetusti ulkomaanosastolla 12 kpl, etusivun nostoiksi pääsi kolme juttua. Talousosastolla juttuja oli kaiken kaikkiaan 29 kpl, joista Kiina-juttuja 5 kpl. Pääkirjoitussivuilla Kiina mainittiin 14 jutussa ja lisäksi kaksi pääkirjoitusta oli Kiina-aiheisia. Kiina puhuttaa myös uutisten ulkopuolella mielipiteissä, kolumneissa ja pääkirjoituksissa. (Taulukko 3. Kiina-maininnat osastoittain, Kiina ei pääaiheena/Kiina pääaihe)

Taulukko 1. Kiina pääaiheena osastoittain

Riviotsikot	Määrä / Kiina pääaiheena
etusivu	3
koti	1
kotimaa	1
pääkirjoitukset	2
Radio ja TV	1
talous	5
ulkomaat	12
urheilu	2
Kaikki yhteensä	27

Juttutyypeittäin aineisto oli suurimmaksi osaksi uutisgenressä: uutisjuttuja oli 38, uutis-sähkeitä 14 ja uutistaustajuttuja 10 kappaletta. Pääkirjoituksissa Kiina mainittiin kuudessa jutussa, joista kaksi oli Kiina-juttuja. (Tilastokuvio 7. Aineisto juttutyypeittäin)

Uutisjutuista 22 oli ulkomaanuutisissa ja 14 talousosiossa, kun niitä oli yhteensä 38. Suurin osa uutissähkeistä, eli 8, oli ulkomaanosiossa ja 4 talousosiossa. Uutistaustajutut, joita oli 10, sen sijaan jakautuivat tasaisemmin eri osastoille: talousosioon 3, ulkomaanosioon 2 sekä urheilu-, tiede-, kotimaan-, koti-, ja kaupunkiosioon kuhunkin yksi juttu. Pääkirjoituksissa Kiina mainittiin kuudessa jutussa, ja kaikkiaan 13 prosenttia Kiinan maininneista jutuista oli pääkirjoitusosastolla, pääkirjoitusten lisäksi 5 vieraskynäjuttua, 3 kolumnia, 1 pilakuva ja 1 muut lehdet -juttu. (Taulukko 2. Juttutyyppien jakautuminen lehden eri osastoille)

Aineiston keruuaikana Syyriassa alettiin kapinoida ja YK:n turvallisuusneuvosto halusi antaa päätöslauselman, joka tuomitsi Syyrian hallituksen voimatoimet kansalaisiaan vas-

taan. Kiina ja Venäjä kaatoivat päätöslauselman veto-oikeudellaan. Tämä poiki artikkelitulvan kansannoususta, joissa viikkojen ajan mainittiin tämä veto 25 artikkelissa.

4.2 Aineiston kvalitatiivinen analysointi

4.2.1 Juttujen lähteet

Suurin osa Helsingin Sanomien kaikista jutuista oli omista lähteistä, eikä lainattuja. Helsingin Sanomien yleisimmin käyttämät uutistoimistot olivat AP, Reuters ja STT. Kaikista jutuista uutistoimisto AP oli mainittu yhdeksi lähteeksi 12 jutussa, Reuters 9:ssä ja STT 6 jutussa.

Isojen uutisjuttujen, joita oli 38, pääasiallisena lähteenä oli ilmoitettu useimmiten Helsingin Sanomien oma kirjeenvaihtaja Petteri Tuohinen Pekingissä, 11 kertaa päiväys oli hänen nimissään. Hän oli tehnyt myös viisi isoa, noin kokosivun juttua, joista neljä on feature-genressä ja joihin hän oli käyttänyt useita eri lähteitä. Isot jutut ilmestyivät noin kerran viikossa. Näissä viidessä isossa artikkelissa lähteidenkäyttö oli monipuolista (taulukko 5). Jutuissa puhuu tai puhetta representoidaan eri tasoilta. Identiteetti annetaan niin viranomaisille, asiantuntijoille kuin kansalaisillekin. Vain muutama pienempi uutinen oli päivätty muille kuin Helsingin Sanomien omille lähteille: AP:lle ja Reutersille, sekä pääasialliseksi lähteeksi oli ilmoitettu kerran Financial Times⁵ ja STT mainittu kerran yhtenä lähteenä. Kaiken kaikkiaan omaa tuotantoa oli 30 uutisjuttua.

Sähkeutiset olivat enimmäkseen muista kuin Helsingin Sanomien omista lähteistä. Aineiston 14:ä sähkeestä omaksi oli päivätty kaksi, muut 12 olivat uutistoimistoille päivättyjä. Sen sijaan kymmenestä uutistaustajutusta seitsemän oli omaa tuotantoa.

4.2.2 Puheäänet ja identiteetti

Olen koonnut taulukon siitä, ketkä saavat identiteetin Kiina-jutuissa. Taulukossa on jutun aihe, lähde ja puheäänet. (Taulukko 6. Kiina-juttujen lähteet ja puheäänet)

⁵ alkujaan brittiläinen parissakymmenessä kaupungissa ilmestyvä kansainvälinen taloussanomalehti

Kiina-jutuissa, varsinkin feature-tyyppisissä jutuissa, puheääni on annettu usein tavallille kansalaisille viranomaisten tai poliitikkojen sijasta tai kanssa. Esimerkiksi rallikoulujutussa puhuvat kiinalainen mies, kiinalainen rallikuski, suomalainen rallikuski, ralliklubin omistaja ja kiinalainen yritys. Ulkopoliittisten aiheiden äänenä ei usein ole tavallinen kansalainen, vaan Kiinan viranomaiset, poliittiset vaikuttajat tai muiden maiden vastaavat. Esimerkiksi Japanin ja Kiinan suhteista puhuvat japanilainen pormestari, kiinalainen kaupunki, kiinan ulkoministeriö ja kiinalaiset.

Laajimmin ja monipuolisimmin puheäänien ja identiteetin eri tahot saavat isoissa ihmisoikeusasioita käsittelevissä jutuissa kuten *Runosta saa Kiinassa vankeutta*, jota analysoin omassa luvussaan (4.2.4) tai Tiibetin levottomuuksista kertovissa kolmessa jutussa. Niissä puheääntä jaellaan varsin monille tahoille: Kiinan johto, kirjeenvaihtaja (Guardian), kommunistijohto, tiibetiläisvähemmistö, Dalai-lama, tiibetiläiset, Radio Free Asia, poliisit, amerikkalaissenaattori, Kiina, varaulkoministeri, Global Times, Kiinan hallitus, Tiibetin kommunistisen puolueen johtaja, kiinalaislehti, Radio Free Asia ja viranomaiset saavat omat identiteettinsä.

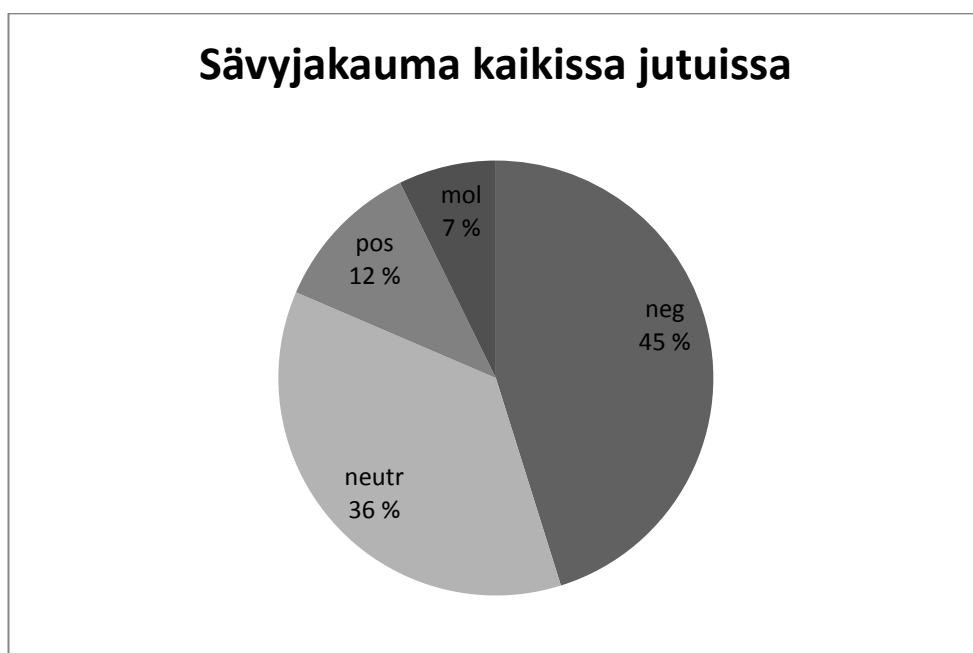
Luonnollisesti puheääniä jutussa on sitä monipuolisemmin, mitä isompi juttu on. Tavallisen kansalaisen ääni kuuluu parhaiten Tuohisen isoissa, noin kerran viikossa ilmenytneissä, usein feature-tyyppisissä jutuissa. (Taulukko 7. Ketkä puhuvat tai keiden puhetta representoidaan isoissa jutuissa) Niissä puheäänien ja identiteetin saavat ravinto-oloitsija, Henry Kissinger, tislamoityöntekijä, Chaplin, viinakauppias, kiinalaiset, asukas, professori, rouva, nuoripari, tiibetiläiset, Radio Free Asia, poliisit, amerikkalaissenaattori, Kiina, varaulkoministeri, Global Times, Kiinan hallitus, Human Rights in China -järjestö, kirjailija, kiinan kommunistinen puolue, kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt, tutkija, toisinajattelija, Kansan Päivälehti (puolue), oikeus, kirjailija Chen Wei, aktivisti kiinalaismies, rallikuski Mäkinen, kiinalainen rallikuski, ralliklubin omistaja ja yritys.

4.2.3 Sävyt

Aineiston artikkelit on arvioitu sävyltään negatiiviseksi, neutraaliksi, positiiviseksi tai näiden yhdistelmäksi riippuen siitä, missä valossa Kiina esitetään. Arvio on tehty mahdollisimman objektiivisesti, mutta jonkun toisen diskurssin kuin tutkimuksentekijän

näkökulmasta joskus näkemys sävystä voi poiketa. Esimerkiksi kiinalainen viranomainen voisi tulkita sävyt toisenlaisiksi kuin muut.

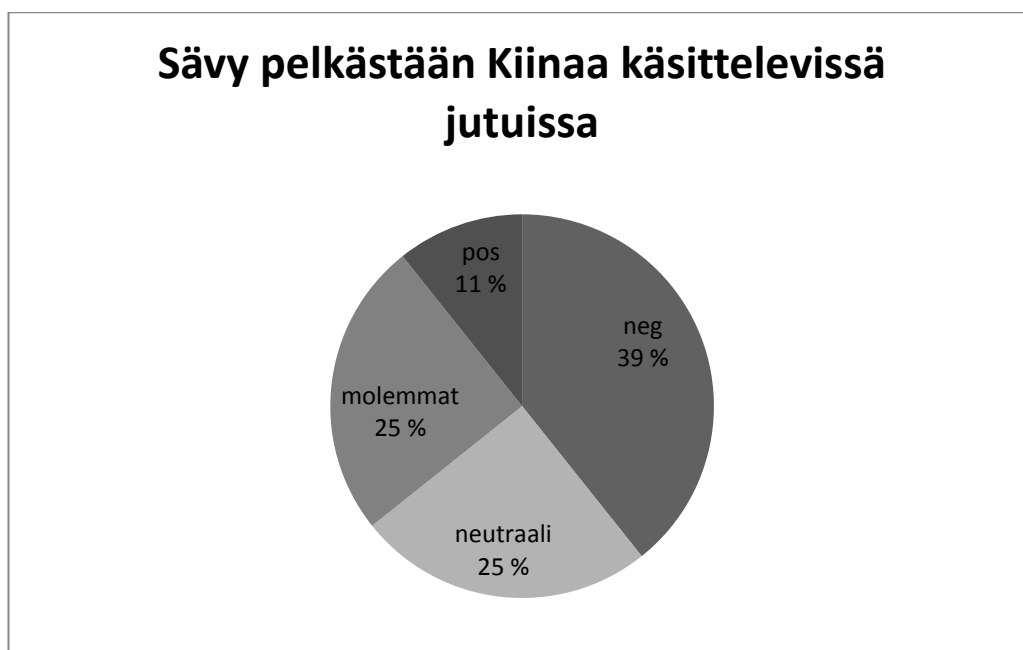
Uutisten luonteesta johtuen iso osa eli 45 prosenttia jutuista oli negatiivisessa sävyssä (Tilastokuvio 2. Sävyjakauma kaikissa jutuissa), positiivisen sävyn sai vain 12 % kaikista ja 11 % vain Kiinaa käsittelevistä jutuista. Havainto on, että isommissa artikkeleissa, joissa Kiina on aiheena, on useampia näkökulmia ja samassa jutussa voi olla sekä positiivisia että negatiivisia sävyjä. (Tilastokuvio 3. Sävyjakauma pelkästään Kiinaa käsittelevissä jutuissa)

Tilastokuvio 2. Sävyjakauma kaikissa jutuissa

Kiinan ja Venäjän kumottua veto-oikeudellaan YK:n päätöslauselman, sai usea juttu negatiivisen sävyn. Asiasta mainittiin 25 kertaa tapahtuman jälkeen. Tämä vaikuttaa kokonaismainintojen negatiivisen osuuden suuruuteen, 45 prosenttiin. (Tilastokuvio 2. Sävyjakauma kaikissa jutuissa) Lähes yhtä suuri osuus jutuista (39 prosenttia) oli negatiivisia vain Kiinaa käsittelevissä jutuissa. (Tilastokuvio 3. Sävyjakauma pelkästään Kiinaa käsittelevissä jutuissa)

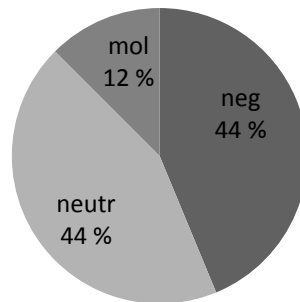
Noin neljännes Kiinaa käsittelevistä jutuista sisälsi sekä positiivisia että negatiivisia sävyjä niin, ettei juttua voinut luokitella jompaankumpaan kategoriaan. Nämä olivat yleensä juttuja, joissa oli otettu useampia näkökulmia huomioon.

Tilastokuvio 3. Sävyjakauma pelkästään Kiinaa käsittelevissä jutuissa

Pääkirjoitussivu edustaa lehden yleistä linjaa mielipiteiden muodossa. Se ei näytä poikkeavan muiden juttujen linjasta, negatiivissävyisillä jutuilla on suunnilleen sama osuus kuin lehdessä muillakin jutuilla. Merkillepantavaa on, että positiivisia juttuja pääkirjoitusosastolla ei ollut ainuttakaan. (Tilastokuvio 4. Pääkirjoitussivulla olleiden juttujen sävyt)

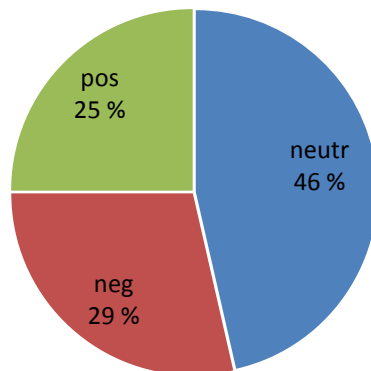
Pääkirjoitussivulla olleiden juttujen sävyt

Tilastokuvio 4. Pääkirjoitussivulla olleiden juttujen sävyt

Talousjuttujen sävy on useammin positiivinen tai neutraali. Kiinan hurja talouskehitys ei aina näyttäydy negatiivisena asiana, päinvastoin: Kiinaa pidetään jonkinlaisena länsimaisen talouden pelastavana enkelinä. (Tilastokuvio 5. Sävyjakauma talousjutuissa)

Sävyjakauma talousjutuissa

Tilastokuvio 5. Sävyjakauma talousjutuissa

Aineistossa on mukana yksi pilakuvakin. Sen diskurssi on toisenlainen kuin uutisten. Sarkasmi on tunnistettava pilakuvan diskurssin sävyksi, eikä kuvan tekstiä voi ottaa uutisen tekstinä. (Kuva 1. Karlsson, H. HS. Pääkirjoitussivu 19.2.2012) Sävy on tässä arvioitu neutraaliksi, koska kuvan teksti ”näidenkin tekeminen tulee halvemmaksi Kiinassa” ei suoranaisesti ole positiivinen tai negatiivinen.

4.2.4 *Runosta saa Kiinassa vankeutta*

Esimerkkijutussani *Runosta saa Kiinassa vankeutta* Petteri Tuohinen kirjoittaa kiinalaisten ilmaisunvapaudesta ja ihmisoikeuksista, sen jälkeen kun kirjailija ja runoilija Zhu Yufu tuomittiin vankeuteen yhden runon perusteella.

Kiinan kommunistisen puolueen mielipidettä representoidaan välillisesti: ”Perjantaina Zhu sai kuulla, mitä mieltä Kiinan kommunistinen puolue oli runosta...” Puolue esiintyy anonyyminä koneistona. Vankilatuomioista kerrotaan passiivissa: ... kirjailijoita on tuomittu (...) vankeusrangaistuksiin... Oman äänen 11 rivillä saa kuitenkin kommunistipuolueen pää-äänenkannattaja Kansan Päivälehti: ”Miksi lännellä on edelleen ennakkoluuloja Kiinan ihmisoikeuksia kohtaan?(...)”

Ihmisoikeusjärjestöjen diskurssia representoidaan passiivissa, mutta myös omalla äänellä. Tutkija Wang Songlian saa sekä asiantuntijan että ihmisoikeusaktivistin identiteetin edustaessaan CHRD-ihmisoikeusjärjestöä. Häntä lainataan suoraan ja representoidaan. Toinen ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watch saa suoran lainauksen järjestönä: ”(...)”, järjestö arvioi. Myös tästä järjestöstä henkilölle Phelim Kinelle annetaan puheääni suoranlainauksen muodossa. Jutussa representoidaan hänen kirjoittamaansa tekstiä. Hänelle ei ole annettu mitään titteliä, hän on vain ”HRW:stä”.

Toisinajattelijat saavat äänensä kuuluviin suorina lainauksina. Jutussa julkaistaan Zhu Yufun runon *On aika* käännös. Hänen diskurssiaan ei representoida muuten. Sen sijaan maasta paennut Yu Jie saa suoria lainauksia. Jutusta ei käy ilmi lähdettä, onko Tuohinen haastatellut Yhdysvalloissa oleskelevaa Yuta puhelimitse, vai mistä lainaukset on saatu. Muiden toisinajattelijoiden diskurssia representoidaan esittelemällä heidän teostensa sisältöä.

Tässä jutussa sävy on selvästi negatiivinen Kiinan kannalta. Siinä mielessä esimerkki sekä on että ei ole hyvä. Monissa muissa aineiston jutuissa on positiivisempi tai neutraali sävy.

4.2.5 *Kiinalaisten ”kossu” yrittää maailmalle*

Tämä artikkeli (Tuohinen, 24.1.2012) on yksi niistä aineiston viidestä suuremmasta artikkelista joita Helsingin Sanomat julkaisee noin yhden viikossa. Juttu on tyypiltään feature, uutisgenreä kevyempi juttu, joka ei ole päiväkohtainen ja jossa on ihmislähtöinen näkökulma.

Jutussa on haastateltu useita henkilöitä, joista kolme esiintyy nimellään. Puheäänien ja identiteetin saavat kaksi yrittäjää: ravintolanpitäjä ja viinakauppias, sekä yksi tislauksen työntekijä. Jutussa puhuu myös kolme vainajaa historiallisten anekdoottien kautta: Henry Kissinger, Deng Xiaoping ja Charles Chaplin. Kaikkien puheet ovat hyvin positiivisessa sävyssä.

Jutussa representoidaan myös viinamuseota, jossa ”olla on ylpeitä. Kukaan sieltä ei kuitenkaan esiinny omalla nimellään, eikä puhetta referoida. Jutussa ei ole viranomaisnäkökulmaa eikä politiikkaakaan kuin sivulauseessa.

Jutun sävy on positiivinen: jutun aihe viina kuvaillaan pehmeän makuiseksi, ”tislamo sijaitsee pittoreskissa [sic] Maotain vuoristokylässä” tai ”viinamuseossa olla on ylpeitä”. Politiikkaa ei käsitellä kuin ohimennen, anekdootissa Kissingerin ja Dengin tapaamisesta. Politiikkaa ja diplomatiaa verrataan suomalaisen saunaan.

Kainalojutussa *Kiinalaisia merkkejä ei tunneta* on sen sijaan negatiivisempia sävyjä. Jo ingressissä todetaan: ”Mielikuva kehnosta laadusta on kiinalaisen viennin ongelma”.

4.2.6 *Pekingissä uusi on kaunista*

Artikkeli *Pekingissä uusi on kaunista* kuuluu Pääkaupungit-juttusarjaan, jossa Helsingin Sanomien kirjeenvaihtajat kirjoittavat maailman metropolien erityispiirteistä. Juttu ei ole varsinaisesti päiväkohtainen uutisjuttu, vaan siinä on feature-piirteitä, ihmislähtöistä kerrontaa. Tosin asiaa ja lukujakin esiintyy jutussa runsaasti.

Juttu kertoo asuntotilanteesta Pekingissä ja kaupungin hurjasta kasvusta. Pekingissä puretaan vanhoja perinteisiä matalia asuinalueita ja rakennetaan uusia korkeita asuintaloja. Jutussa puhutaan kaupungin oloista ja kehityksestä yleisellä tasolla, lähteitä ilmoittamatta.

Puheääni ja identiteetti jutussa annetaan asukkaille. Eniten tilaa saa perinteisen alueen vanha asukas, jota lainataan neljässä kappaleessa ja hänen tarinaansa representoidaan saman verran. Hän tarinansa saa jutusta melkein neljänneksen osuuden. Toiseksi eniten puheaikaa saa pariskunta, joka on juuri muuttanut Pekingiin. Yhden lauseen verran puheäänensä saa kuuluville uuden asunnon ostanut rouva. Identiteetin saa myös tutkijaprofessori kahden lauseen verran. Viranomaisilla tai poliitikoilla ei ole tässä jutussa identiteettiä.

Juttu on kirjoitettu melko neutraaliin, toteavaan tapaan, mutta sävy on pakostakin negatiivinen, kun tosiasiat ovat negatiivisia, esimerkiksi ”elinolot vanhoissa hutongeissa ovat kurjat”. Jutussa näkyy kulttuurien törmäys. Kuten Tuohinen kirjoittaa: ”Eurooppalaisesta näkökulmasta historiallisten hutong-kortteleiden tuhoaminen saattaa tuntua pahalta. Kiinalaiset näkevät asian toisin”, asioilla on monta näkökulmaa. Kiinalaisen diskurssista katsottuna juttu on positiivisessa sävyssä, kun se kertoo miten vanha tuhotaan ja uutta rakennetaan. Uusi on hyvä asia. Kiinalainen pariskunta elää unelmaansa ja on tyytyväinen. Kaupunki kehittyy. Toisesta näkökulmasta se on historian tuhoamista ja negatiivista. Olen antanut tälle jutulle sekä negatiivisen että positiivisen sävymerkinnän.

Jutun kainalossa *Huilahdus plataanin katveessa* toimittaja Tuohinen antaa myös itselleen identiteetin. Hän kommentoi omalla äänellään jutussa, joka on Pääkaupungit-sarjassa alaotsikolla Rakkainta on... Vaikka juttusarjassa haetaan positiivisia puolia kulloisestakin metropolista, saa tämä kainalo heti myös negatiivisen sävyn, kun se alkaa: ”Kaupungin sietämättömien saasteiden ja liikennemuuhkien keskellä tuntuu välillä siltä, että Peking on elinkelvoton kaupunki.” Juttu jatkuu positiivisempaan suuntaan, kun toimittaja kuvailee hyvin hoidettuja puistoja ja harrastuksia niissä.

5 Johtopäätökset

Alkuoletukseni oli, että Kiina-uutisointi olisi rajoitettua ja tiedonsaanti toimittajalle hankalaa. Koska Kiinan viranomaiset kontrolloivat Kiinan omia tiedotusvälineitä ja internetiä, olisi tietojen saanti pitkälle viranomaisten oman tiedottamisen varassa ja yksipuolista. Onneksi näin ei kuitenkaan ollut. Myös kansalaisten ääni kuuluu Helsingin Sanomien Kiina-jutuissa.

Tämän otoksen perusteella voi päätellä, että tällä hetkellä Helsingin Sanomien uutisointi pohjautuu runsaaseen omaan tiedonhankintaan ja vähäiseen ulkopuolisten lähteiden (esimerkiksi uutistoimistojen) käyttöön. Tosin kaikissa jutuissa repliikkien lähteet eivät olleet täysin eriteltävissä. Oma kirjeenvaihtaja paikan päällä on välttämättömyys monipuolisen tiedonhankinnan kannalta.

Identiteettejä ja puhevaltaa jutuissa jaetaan niin viranomaisille, kansalaisille kuin poliitikoillekin. Uutisten luonteen mukaisesti vain negatiivinen muutos on uutinen, siksi suurin osa jutuista oli negatiivissävytteisiä. Kuitenkin sentään noin puolet jutuista oli saanut neutraalin tai monitahoisen sävyn. Hyviäkin uutisia halutaan kuulla. Erityisesti talousjuttujen suuri määrä ja niiden positiivisuus voi vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen Kiinasta.

Kiinan merkitys myös mediassa toimivana osapuolena kasvaa. Kiinankielen taitoa aletaan kaivata toimituksiin⁶. Ilman paikalla olevaa kirjeenvaihtajaa ei olisi helppoa saada monipuolista tietoa kaukaisesta maasta. BRICS⁷-maista vain naapurimme Venäjä saa yhtä paljon huomiota Helsingin Sanomissa.

Media ei myöskään unohda. Yksittäinen tapaus jää elämään, ja siihen voidaan viitata lukemattomia kertoja, kuten useat viittaukset Kiinan ja Venäjän veto-uutiseen osoitta-

⁶ Muistan kuulleni jutun suuresta brittiläisestä mediayhtiöstä, jolla oli suuria vaikeuksia tehdä juttua kiinalaisten ihmiskaupasta Lontoossa, koska he eivät löytäneet yhtään kiinantaitoista toimittajaa – vaikea uskoa tosin.

⁷ Nopeasti kehittyvät maat: Brasilia, Venäjä, Intia, Kiina ja Etelä-Afrikka.

vat. Vaikuttiko se, että negatiivista huomiota tuli niin paljon, siihen, että Kiina vihdoinkin muutti kantaansa asiassa? Todennäköisesti.

Mielenkiintoni heräsi jatkotutkimuksen kannalta vertailu muihin välineisiin, esimerkiksi jonkin tietyn aiheen tiimoilta. Vaikuttaako media aiheen sävylliseen käsittelyyn? Miten esimerkiksi STT raportoi samoista aiheista? Ovatko aiheet ylipäättänsä samoja?

Helsingin Sanomat siirtyi tabloidiformaattiin vuoden 2013 alussa. Onko tällä mahdollisesti vaikutusta ulkomaan uutisten määrään tai laatuun? Entä miten kirjeenvaihtajan oma näkökulma vaikuttaa. Tutkia voisi eri kirjeenvaihtajien tyylejä, lähteitä ja diskursseja. Vertailua voisi tehdä myös sellaiseen suureen sanomalehteen, jolla ei ole omaa kirjeenvaihtajaa Kiinassa. Tosin kooltaan vastaavaa lehteä kuin Helsingin Sanomat ei Suomesta löydy. Pitäisikö vertailla johonkin toiseen pohjoismaiseen lehteen, esimerkiksi Dagens Nyheteriin?

Helsingin Sanomien kirjeenvaihtaja Tuohinen kertoi Journalistille (Manninen 2013, 10), että Kiinan Helsingin suurlähetystö luki tarkasti hänen juttunsa. Päätoimittajat eivät kuitenkaan koskaan välittäneet moitteita hänelle itselleen, mistä Tuohinen oli kiitollinen. Uskoni toimitusten ja journalismin itsenäisyyteen säilyi tämän tutkimuksen myötä.

6 Evaluointi

Vaeltelin diskurssianalyysien eri muotojen hetteiköillä miettiessäni miten tätä tutkimusta halusin tehdä. Tekstianalyysi ei analyysimuotona ole lainkaan yksiselitteinen. Tutkimuskysymys oli mielestäni yksinkertainen, siksi päädyin mahdollisimman yksinkertaiseen analyysimuotoon. Materiaalia kertyi runsaasti, ja tämän tutkimuksen yhtenä vaikeutena oli näkökulman rajaaminen. Päädyin esittelemään yleisesti pintaraapaisulla sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista lähestymistapaa.

Tein tämän työn vanhan, aloitetun työn pohjalta, ja käytin vuoden vanhaa materiaalia. En usko, että tulos on vanhentunut, mutta ajankohtaisempi materiaali olisi voinut olla parempi. Tosin siinä voi olla jatkotutkimuksen paikka: menihän Helsingin Sanomat vuodenvaihteessa tabloidiin, onko se muuttanut mitään tutkimistani ja toteamistani seikoista, entä se, että kirjeenvaihtaja vaihtui.

Tämän tutkimuksen tekeminen on ollut mielenkiintoinen prosessi. Olen oppinut diskurssianalyysistä nyt enemmän kuin aiemmilla kursseilla. Silloin en oikein saanut sisäistettyä sen merkitystä. Nyt olen oivaltanut miten paljon erilaisia menetelmiä ja tutkimuksen tasoja voi olla.

Olen oppinut myös käytännön teknisiä asioita: miten Wordin luetteloinnit, viittaukset ja ristiviittaukset tehdään tai miten Excel-taulukkoja voi hyödyntää. Kuviot ja taulukot auttavat materiaalin hallintaa ja erityisesti laittavat tulokset järjestykseen kuin itsestään. Tosin aikaa hukkaantui, kun monet taulukot jouduin tekemään uudestaan. Koin vastoinkäymisiä myös teknisellä puolella: tietokoneeni kaatui kokonaan ja oli pari kuukautta huollossa. Onneksi aineistot olivat varatiedoissa.

Suurin este kuitenkin työn etenemiselle olen ollut ihan itse. Aluksi elin illuusiassa, että aikaa on riittämiin, ja työ etenee kuin itsestään. Ei etene. Sitten vietin aikaa pakokauhun vallassa: en osaa, jaksa, uskalla, epäonnistun. Sitten iski paniikki: aika loppuu en ehdi en valmistu. Deadline on paras motivaattori, mutta omat työtapani kaipaavat kovasti hioamista.

7 Lähteet

The Central Intelligence Agency (CIA). 2012. The World Factbook, Country Comparisons. Luettavissa: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/rankorderguide.html>. Luettu: 5.2.2012.

The Economist. 2011. How to get a date. Economist Focus. Luettavissa: <http://www.economist.com/node/21542155>. Luettu 29.4.2012.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK). 2011. Yritysten kansainvälinen toiminta, ulkomaankauppa, Kiina. Luettavissa: http://www.ek.fi/ek/fi/yritysten_kv_toiminta/ulkomaankauppa/Kiina.php. Luettu 29.4.2012.

Euroopan komissio 2012. Kansallinen raportti Suomi. Standard Eurobarometri 78. Kansalaismielipide Euroopan Unionissa, syksy 2012. Luettavissa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb78/eb78_fi_fi_nat.pdf. Luettu 4.4.2013.

Fairclough, N. 1997. Miten media puhuu. 2. painos. Osuuskunta Vastapaino. Tampere.

Helsingin Sanomat kaikki printtinumerot aikavälillä 24.1.2012–29.2.2012.

Kansallinen mediatutkimus. Lukija 2012. 2013. Luettavissa: http://www.levikintarkastus.fi/mediatutkimus/KMT_Lukija_2012_perustaustat.pdf. Luettu: 15.3.2013.

Kivikuru, U ja Pietiläinen, J. 1998. Uutisia yli rajojen. Ulkomaanuutisten maisema Suomessa. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Koistinen, M. 2003. Pelkkää taloutta. Teoksessa Kantola, A., Moring, I. & Väli-verronen, E. (toim.). Media-analyysi, Tekstistä tulkintaan. 3. painos. Palmenia-kustannus. Tammer-Paino Oy. Tampere.

Leinonen A. & Timlin S. 2004, Asenteellisesti arvottava lehdistö. Lehtikieli tutkimuskohteena. Oulun yliopisto, Suomen ja saamen kielen ja logopedian laitoksen julkaisuja 2004:25, s. 23–36. Oulun yliopistopaino. Oulu. Luettavissa: <http://herkules oulu.fi/isbn9514278569/isbn9514278569.pdf>. Luettu 12.2.2013.

Levikintarkistus Oy. 2013. Levikkihaku: Helsingin Sanomat. Luettavissa: <http://www.levikintarkistus.fi/levikkitietokanta/index.php>. Luettu: 15.3.2013.

Manninen, M. 2013. Kiinassa eletään kuin dekkarissa. Journalisti. 89. vuosikerta. Numero 3, 28.2.2013. Sivut 8–11.

Rosvall, M. 2009. Kenen ääni kuuluu STT:n uutisissa? Selvitys STT:n kotimaan uutisten lähteistä. Opinnäytetyö. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Sanoma. Tietoa Sanomasta. 2013. Luettavissa: <http://www.sanoma.fi/tietoa-sanomasta/sanoma-lyhyesti>. Luettu 15.3.2013.

Sanomalehtien Liitto. 2013. Suomen 10 suurinta sanomalehteä levikin mukaan. Luettavissa: <http://www.sanomalehdet.fi/index.phtml?s=119>. Luettu 21.2.2013.

Suoninen, E. syksy 2003. Diskurssianalyysi. Jyväskylän yliopisto. Luettavissa: <https://www.jyu.fi/hum/aineistot/tutkijakoulu/suoninen.pdf/view>. Luettu 29.4.2013.

Tulli. 2010. Ulkomaankauppatilasto 2010 taskutilasto. Luettavissa: http://www.tulli.fi/fi/tiedotteet/ulkomaankauppatilastot/muut_katsaukset/kuluvavuosi/taskutilasto2010/liitteet/tasku2010.pdf. Luettu 4.4.2012.

Tuohinen, P. 2012. On aika. Helsingin Sanomat, ulkomaat, 11.2.2012. Luettavissa myös:

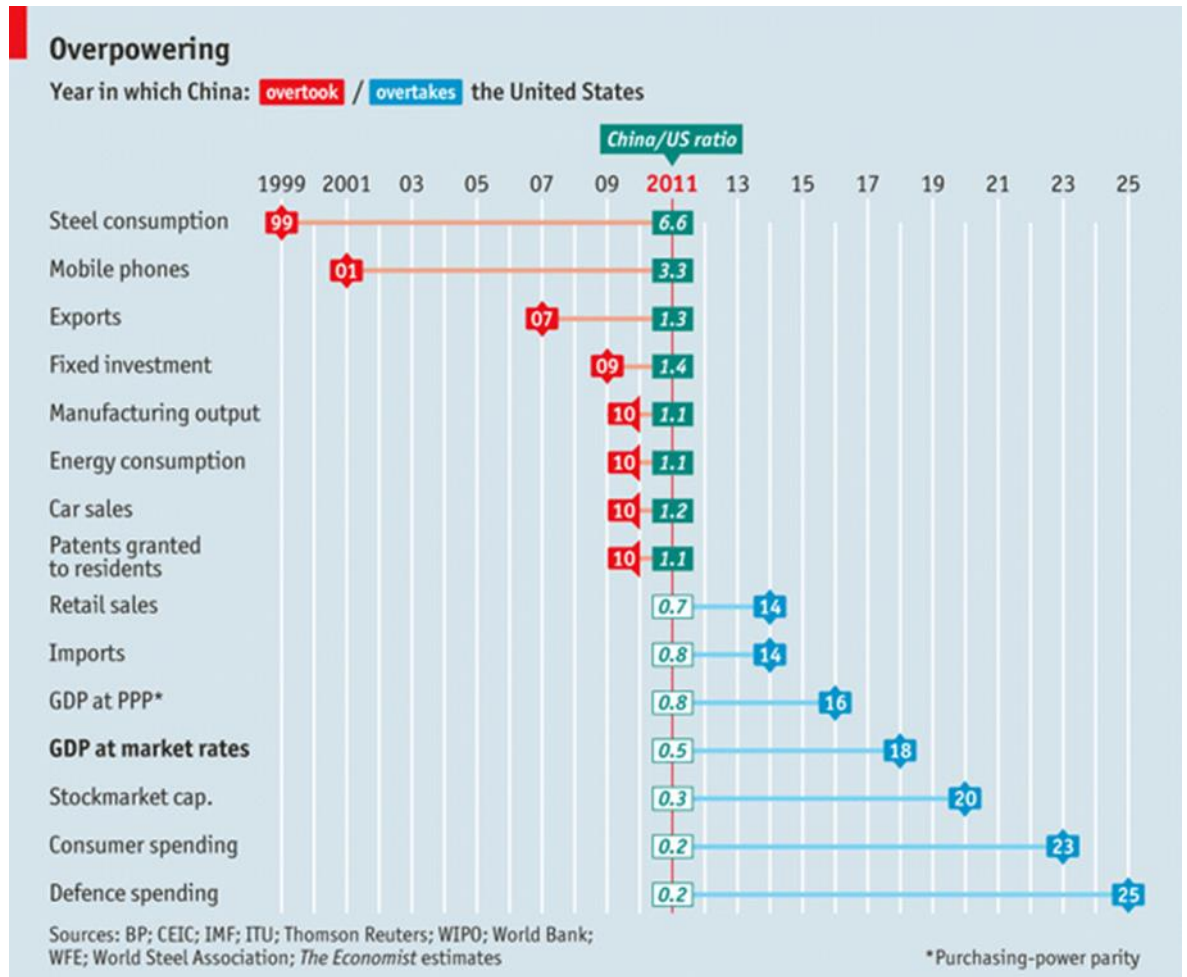
<http://www.hs.fi/verkkolehti/ulkomaat/20120211/artikkeli/Runosta+saa+Kiinassa+vankeutta/1135270377688>. Luettu 30.4.2012.

Uskali, T. 2007. Ulkomaanuutisten uusi maailma. Vastapaino. Tampere.

Väliverronen, E. 2003. Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa Kantola, A., Moring, I. & Väliverronen, E. (toim.). Media-analyysi, Tekstistä tulkintaan. 3. painos. Palmenia-kustannus. Tammer-Paino Oy. Tampere.

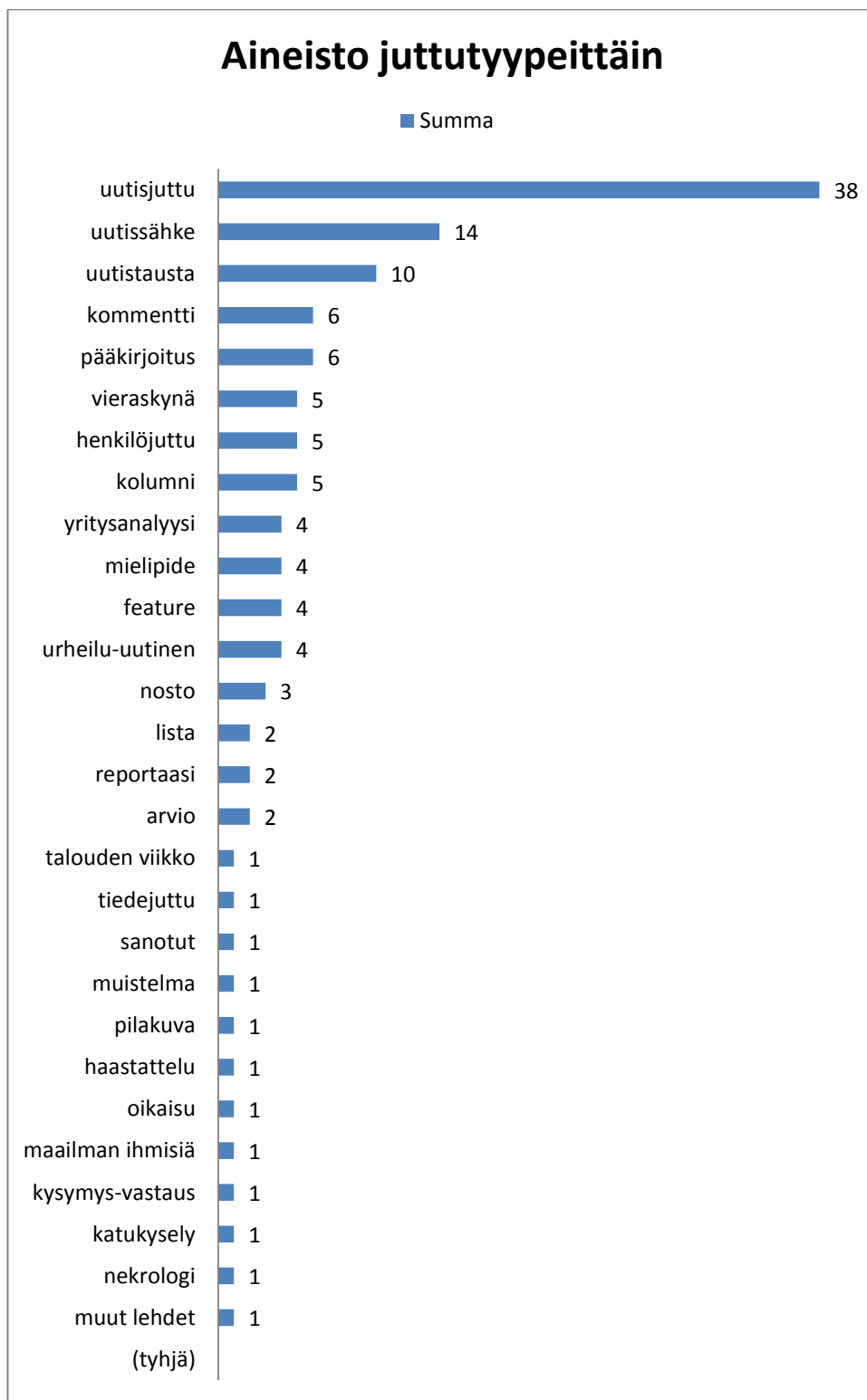
8 Liitteet

Tilastokuvio 6. Vuosi, jolloin Kiinan bruttokansantuote ohittaa Yhdysvaltojen bruttokansantuotteen

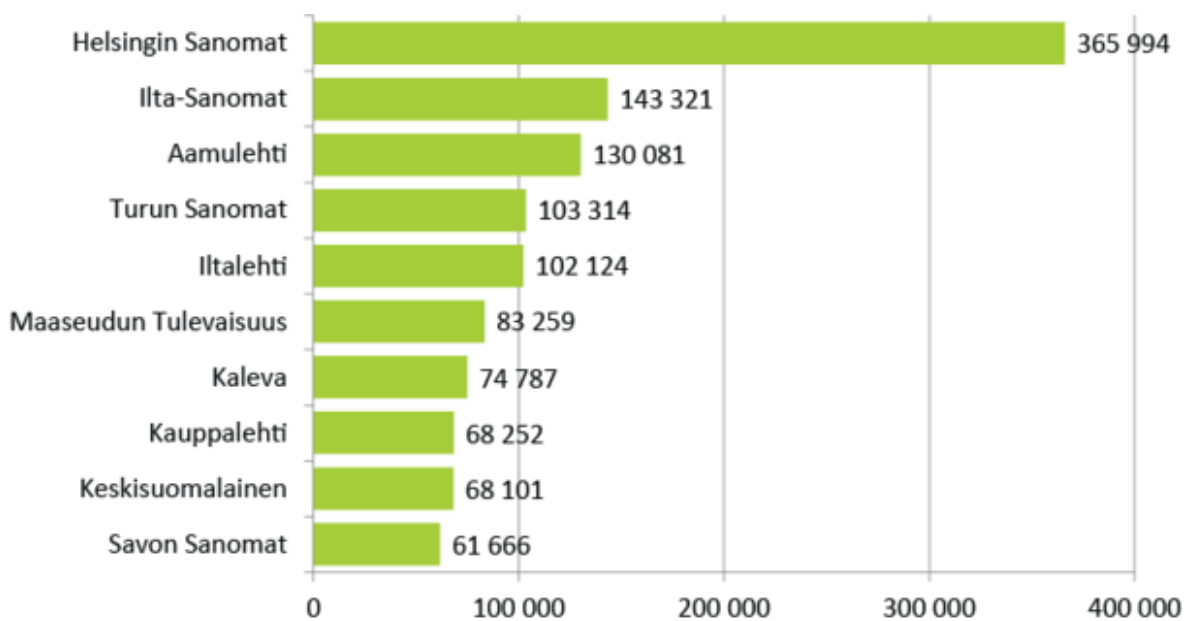

Lähde: The Economist 2011

Tilastokuvio 7. Aineisto juttutyypeittäin

Tilastokuvio 8. Suomen 10 suurinta sanomalehteä vuoden 2011 levikin mukaan

Kuvion lähde: Sanomalehtien liitto, 2013, lähde: Levikintarkastus Oy

Taulukko 2. Juttutyypien jakautuminen lehden eri osastoille

Riviotsikot	Määrä / juttutyyppi	Määrä / osasto
uutisjuttu	38	38
ulkomaat	22	22
talous	14	14
urheilu	1	1
kotimaa	1	1
uutissähke	14	14
ulkomaat	8	8
talous	4	4
kulttuuri	2	2
uutistausta	10	10
talous	3	3
ulkomaat	2	2
urheilu	1	1
tiede	1	1
kotimaa	1	1
koti	1	1
kaupunki	1	1
pääkirjoitus	6	6
pääkirjoitukset	6	6
kommentti	6	6
tiede	1	1
ulkomaat	1	1
työelämä	1	1
kotimaa	1	1
sunnuntai	1	1
Radio ja TV	1	1
vieraskynä	5	5
pääkirjoitukset	5	5
henkilöjuttu	5	5
urheilu	2	2
ulkomaat	1	1
sunnuntai	1	1
kulttuuri	1	1
kolumni	5	5
pääkirjoitukset	3	3
sunnuntai	1	1
koti	1	1
feature	4	4
urheilu	1	1
ulkomaat	1	1
koti	1	1
talous	1	1

urheilu-uutinen	4	4
urheilu	4	4
mielipide	4	4
mielipide	4	4
yritysanalyysi	4	4
talous	4	4
nosto	3	3
etusivu	3	3
lista	2	2
talous	1	1
Radio ja TV	1	1
reportaasi	2	2
ulkomaat	1	1
talous	1	1
arvio	2	2
Radio ja TV	1	1
kulttuuri	1	1
muut lehdet	1	1
pääkirjoitukset	1	1
pilakuva	1	1
pääkirjoitukset	1	1
haastattelu	1	1
sunnuntai	1	1
maailman ihmisiä	1	1
ulkomaat	1	1
muistelma	1	1
työelämä	1	1
katukysely	1	1
presidentinvaalit	1	1
kysymys-vastaus	1	1
sunnuntai	1	1
sanotut	1	1
ulkomaat	1	1
oikaisu	1	1
kotimaa	1	1
talouden viikko	1	1
talous	1	1
tiedejuttu	1	1
tiede	1	1
nekrologi	1	1
ihmiset	1	1
Kaikki yhteensä	126	126

Taulukko 3. Kiina-maininnat osastoittain, Kiina ei pääaiheena/Kiina pääaihe

Riviotzikot	Määrä / Kiina pääaiheena
e	99
sunnuntai	5
ihmiset	1
kaupunki	1
koti	2
kotimaa	3
kulttuuri	4
mielipide	4
presidentinvaalit	1
pääkirjoitukset	14
Radio ja TV	2
talous	24
tiede	3
työelämä	2
ulkomaat	26
urheilu	7
k	27
etusivu	3
koti	1
kotimaa	1
pääkirjoitukset	2
Radio ja TV	1
talous	5
ulkomaat	12
urheilu	2
Kaikki yhteensä	126

Taulukko 4. Juttujen pääasialliset lähteet juttutyypeittäin

Riviotsikot	Määrä / juttu- tyyppi
uutisjuttu	38
AP	1
AP, Reuters, HS	1
oma	30
oma, Financial Times	1
Reuters	1
Reuters, AP	2
Reuters, AP, HS	1
STT, AFP, Reuters, HS	1
uutissähke	14
AP	3
AP, Reuters	1
HS	2
New York Times verkko	1
oma	2
Reuters	1
Reuters, AP	1
STT	1
STT, AFP	2
uutistausta	10
oma	7
oma, The Council on Foreign Relations, AP, The New York Times, The Financial Times	1
Steven Pinker	1
Suomen antipiratismiyhdistys	1
pääkirjoitus	6
oma	6
kommentti	6
oma	6
vieraskynä	5
Kai Ekholm, Päivikki Karhula	1
oma	4
kolumni	5
oma	5
henkilöjuttu	5
oma	5
feature	4
oma	4
urheilu-uutinen	4
oma	2
STT	1

STT, oma	1
yrittäjäanalyysi	4
oma	4
mielipide	4
oma	4
nosto	3
oma	2
(tyhjä)	1
arvio	2
oma	2
lista	2
oma	2
reportaasi	2
oma	2
oikaisu	1
oma	1
tiedejuttu	1
oma	1
pilakuva	1
oma	1
katukysely	1
oma	1
kysymys-vastaus	1
oma	1
haastattelu	1
oma	1
maailman ihmisiä	1
AP	1
muistelu	1
oma	1
nekrologi	1
oma	1
muut lehdet	1
Aamulehti	1
sanotut	1
(tyhjä)	1
talouden viikko	1
oma	1
(tyhjä)	
(tyhjä)	
Kaikki yhteensä	126

Taulukko 5. Juttugenre, aihe ja pääasialliseksi mainittu lähde Kiina-jutuissa

Riviotsikot	Määrä / juttutyyppi
artikkeli	6
oma	6
Kiinan varapresidentin Amerikan-vierailu	1
Pekingin asuntotilanne	1
puutteita rallikoulua ajatellen	1
Tiibetin levottomuudet	1
toisinajattelijoiden kohtelu	1
viina	1
arvio	1
oma	1
radio-ohjelma Kiinasta	1
kainalo	3
oma	3
rallia Pekingiin	1
tuotemerkit	1
varapresidentin muotokuva	1
kommentti	2
oma	2
hyvää, huonoa Pekingissä	1
lastenhoito, siirtotyöläisyys	1
lyhyesti	5
AP	2
Kiina muutti kantaansa	1
Kiinan talous	1
AP, Reuters	1
Kiinan varapresidentin Amerikan-verailu	1
oma	1
japanin ja Kiinan suhteet	1
Reuters, AP	1
mielenosoittajien ampuminen	1
nosto	3
oma	2
Kiinan varapresidentin Amerikan-verailu	1
kirjailija pidätettiin	1
(tyhjä)	1
rallia Pekingiin	1
oikaisu	1
oma	1
oikaisu grafiikan faktoihin sotilasmenoista	1
pääkirjoitus	2
oma	2
Kiinan tilanne	1
Tiibetin levottomuudet	1
uutinen	4
oma	3
korruptiota poliisijohdossa	1
Marimekko laajentaa Kiinaan	1
Tiibetin levottomuudet	1
oma, Financial Times	1
paikallishallintojen talous	1
Kaikki yhteensä	27

Taulukko 6. Kiina-juttujen lähteet ja puheään

Ketkä puhuvat Kiina-jutuissa							
Määrä / aihe	Juttujen lähde						
Jutun aihe / kuka puhuu	AP	AP, Reuters	oma	oma, Financial Times	Reuters, AP	(tyhjä)	Kaikki yhteensä
hyvää, huonoa Pekingissä			1				1
toimittaja			1				1
japanin ja Kiinan suhteet			1				1
japanilainen pormestari, kiinalaiset, Kiinan ulkoministeriö, Nanjingin kaupunki (kiin.)			1				1
Kiina muutti kantaansa	1						1
Kiina, Arabiliitto, Kiinan ulkoministeriö	1						1
Kiinan talous	1						1
IMF	1						1
Kiinan tilanne			1				1
USA:n presidentti Obama, Kiinan varapresidentti			1				1
Kiinan varapresidentin Amerikan-verailu		1	2				3
amerikkalaiset			1				1
varapresidentti Xi		1					1
(tyhjä)			1				1
kirjailija pidätettiin			1				1
kirjailija			1				1
korruptiota poliisijohdossa			1				1
kiinalaiset tiedotusvälineet, aluehallinto, vahvistamattomat tiedot, yhdysvaltojen suurlähetystö (ei kommentoi), viranomaiset ja ulkoministeriö eivät kommentoi, The New York Times			1				1
lastenhoito, siirtotyöläisyys			1				1
kotiapulainen, China Daily, toimittaja			1				1
Marimekko laajentaa Kiinaan			1				1
toimitusjohtaja			1				1
mielenosoittajien ampuminen					1		1
Free tibet -järjestö, aktivistiryhmä					1		1
oikaisu grafiikan faktoihin sotilasmenoista			1				1
(tyhjä)			1				1
paikallishallintojen talous				1			1
keskushallinto, Financial Times, Kiinan rahoitusvalvoja				1			1
Pekingin asuntotilanne			1				1
kiinalaiset, asukas, professori, rouva, nuori			1				1

Jutun aihe / kuka puhuu	AP	AP, Reuters	oma	oma, Financial Times	Reuters, AP	(tyhjä)	Kaikki yhteensä
puutteita rallikoulua ajatellen			1				1
kiinalaismies, rallikuski Mäkinen, kiinalai- nen rallikuski, ralliklubin omistaja, yritys			1				1
radio-ohjelma Kiinasta			1				1
toimittaja			1				1
rallia Pekingiin			1			1	2
hallintokeskuksen johtaja			1				1
(tyhjä)						1	1
Tiibetin levottomuudet			3				3
Kiinan johto, kirjeenvaihtaja (Guardian), kommunistijohto, tiibetiläisvähemmistö, dalai-lama			1				1
tiibetiläiset, Radio Free Asia, poliisit, ame- rikkalaissenaattori, Kiina, varaulkoministeri, Global Times, Kiinan hallitus			1				1
Tiibetin kommunistisen puolueen johtaja, kiinalaislehti, Radio Free Asia, viranomai- set, dalai-lama, tiibetiläiset			1				1
toisinajattelijoiden kohtelu			1				1
Human Rights in China -järjestö, kirjailija, kiinan kommunistinen puolue, kansainväli- set ihmisoikeusjärjestöt, tutkija, toisinajat- telija, Kansan Päivälehti (puolue), oikeus, kirjailija Chen Wei, aktivisti			1				1
tuotemerkit			1				1
professori			1				1
varapresidentin muotokuva			1				1
varapresidentti, Wikileaks			1				1
viina			1				1
ravintoloitsija, Henry Kissinger, tislamo- työntekijä, Chaplin, viinakauppias			1				1
Kaikki yhteensä	2	1	21	1	1	1	27

Taulukko 7. Ketkä puhuvat tai keiden puhetta representoidaan isoissa jutuissa

Juttu	pvm	vkonpä	niska	osasto	päiväys	juttuty	sävy	Kiina p.	aihe	ketkä puhuvat
Kiinalaisten "kossu" yrittää maailmalle	24.1.2012 ti		B	talous	Petteri Tuohinen HS	artikkeli	~	k	viina	ravintoloitsija, Henry Kissinger, tislamotyöntekijä, Chaplin, viinakauppias
Pekingissä uusi on kaunistu	4.2.2012 la		B	ulkomaat	Petteri Tuohinen HS	artikkeli	+ / -	k	Pekingin asuntorilanne	kiinalaiset, asukas, professori, rouva, nuori pari
Kiina pimitää tapahtumat tiibettiläisalueilla	10.2.2012 pe		B	ulkomaat	Petteri Tuohinen HS	artikkeli	-	k	Tiibetin levottomuudet	tiibettiläiset, Radio Free Asia, poliisit, amerikkalaisenaattori, Kiina, varaulkoministeri, Global Times, Kiinan hallitus
Runosta saa Kiinassa vankeutta	11.2.2012 la		B	ulkomaat	Petteri Tuohinen HS	artikkeli	-	k	toisinajattelijoiden kohtelu	Human Rights in China -järjestö, kirjailija, kiinan kommunistinen puolue, kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt, tutkija, toisinajattelijä, Kansan Päivälehti (puolue), oikeus, kirjailija Chen Wei, aktivisti
Puuppolasta Pekingin	15.2.2012 ke		B	urheilu	Petteri Tuohinen HS	artikkeli	- / +	k	puutteita rallikoulua ajatellen	kiinalaismies, rallikuski Mäkinen, kiinalainen rallikuski, ralliklubin omistaja, yritys

Kuva 1. Karlsson, H. HS. Pääkirjoitussivu 19.2.2012

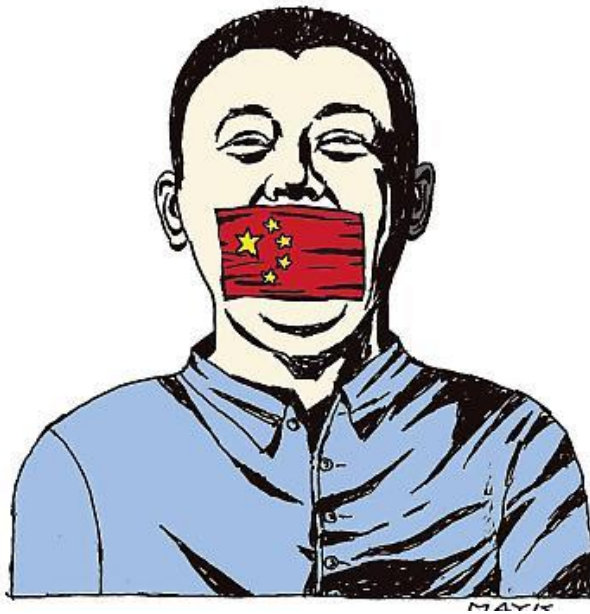
Artikkeli 1. Esimerkki pitkästä jutusta: Runosta saa Kiinassa vankeutta

Runosta saa Kiinassa vankeutta

Toisinajattelijoita on tuomittu koviin rangaistuksiin demokraattisten uudistusten vaatimisesta. Tulevan vallanvaihdon arvioidaan kiristävän tilannetta entisestään.

Petteri Tuohinen

HELSINGIN SANOMAT

PEKING. Kiinalaiskirjailija Zhu Yufu tarttui viime vuonna kynään. Hän kirjoitti tuntemuksistaan runon On aika, jonka lähetti sitten ystävälleen internetin Skype-palvelun avulla. Se oli kohtalokas virhe.

Perjantaina Zhu sai kuulla, mitä mieltä Kiinan kommunistinen puolue oli runosta: kirjailija tuomittiin seitsemäksi vuodeksi vankeuteen valtionvastaiseen toimintaan yllyttämisestä.

Zhu ei ole Kiinassa poikkeus. Viime aikoina useita demokratia-aktivisteja ja kirjailijoita on tuomittu raskaisiin, 9–10 vuoden vankeusrangaistuksiin valtionvastaisista rikoksista tai niihin yllyttämisestä.

Käytännössä rikokset ovat olleet kirjoituksia, joissa on vaadittu Kiinaan demokraattisia uudistuksia. Kansainväliset ihmisoikeusjärjestöt ovat varoittaneet Kiinan ihmisoikeustilanteen heikentymisestä entisestään. Tilanne alkoi huonontua Pekingin olympialaisten aikaan 2008. Toisinajattelijoita alettiin vainota entistä kovemmin, kun aktivistit kirjoittivat demokratiauudistuksia vaativan Peruskirja 08 -manifestin.

Kiinaa yksinvaltaisesti johtava kommunistinen puolue on kiristänyt otettaan myös arabimaissa koettujen vallankumousten jälkeen. Puolue on pelännyt levottomuuksien leviävän Kiinaan.

"Ihmisoikeustilanne on kehittynyt Kiinassa ehdottomasti huonompaan suuntaan", sanoo tutkija Wang Songlian CHRD-ihmisoikeusjärjestöstä Hongkongista.

Wang uskoo tilanteen jatkuvan heikkona tulevaisuudessakin, sillä myöhemmin tänä vuonna Kiinassa vaihtuu presidentti ja pääministeri. Vallanvaihdoksen alla puolue ei halua nähdä mitään levottomuuksia.

Kirstyneen ilmapiirin vuoksi muun muassa kiinalainen toisinajattelija ja kirjailija Yu Jie on paennut ulkomaille. Enää Kiinan turvallisuusviranomaiset eivät pääse kiduttamaan Yuta tai uhkaamaan hänen perhettään. Yu on onnellisesti Yhdysvalloissa.

"Täällä minulla on täydellinen vapaus", Yu kertoo uudesta elämästään.

Ihmisoikeusjärjestö Human Rights Watch (HRW) muistuttaa tuoreessa raportissaan, että Kiina käyttää sisäisen vakauden ylläpitämiseen jo enemmän rahaa kuin maanpuolustukseen.

"Hallitus on käynnistänyt ankarimmat toimet vuosikymmeneen ihmisoikeusasianajajia, aktivisteja ja arvostelijoita vastaan", järjestö arvioi.

Toisinajattelijoiden lisäksi 34 toimittajaa vangittiin viime vuonna valtionvastaisista toimista tai valtiosalaisuuksien vuotamisesta, mikä on myös yleisesti käytetty syyte aktivistien vaimentamisessa.

Ankarien vankilatuomioiden lisäksi toisinajattelijoina yritetään järjestön mukaan vaientaa muun muassa kiduttamalla, laittomilla pidätyksillä ja tarkkailulla. Toisinajattelijoina myös "katoaa" Kiinassa.

"Hallituksen toimilla yritetään ruokkia pelkoa ja vaientaa Kiinan saarrettu ihmisoikeuspuolustajien ja aktivistien yhteisö", kirjoittaa Phelim Kine HRW:stä.

Lisäksi HRW on huolissaan Kiinassa suunnitellusta rikoslain uudistuksesta. Uudistus antaisi poliisille laillisen valtuuden pidättää epäiltyjä salaisesti puolen vuoden ajaksi.

Kiinassa syytteet pahentuneesta ihmisoikeustilanteesta on tulkittu länsimaiden panetteluksi ja mustamaalaukseksi.

"Miksi lännellä on edelleen ennakkoluuloja Kiinan ihmisoikeuksia kohtaan? Ainoa syy siihen on kylmän sodan aikainen mentaliteetti sekä vallitseva ideologinen hegemonia. Niin kauan kuin Kiina on sosialistinen maa, länsi yrittää väaristää maan imagoa ja nähdä sen uhaksi länsimaiselle järjestelmälle", tulkitsi tilannetta kommunistipuolueen pää-äänenkannattaja Kansan Päivälehti.

Tutkija Wang Songlian puolestaan muistuttaa, että antamalla ankaria tuomioita yhteiskunnallisten näkemysten esittämisestä Kiinan hallitus rikkoo itse maan perustuslakia. Sen kun pitäisi taata kiinalaisille oikeuden sananvapauteen.

Yhdysvalloissa paossa oleva kirjailija Yu Jie ei aio palata Kiinaan kenties ennen kuin Nobel-palkittu Liu Xiaobo on päässyt vankilasta. Yun hyvä ystävä Liu tuomittiin valtionvastaisista toimita 11 vuodeksi vankilaan.

Sitä odotellessa Yu aikoo jatkaa kirjoittamistaan. Hänellä on myös pian mahdollista osallistua ensimmäistä kertaa elämässään mielenosoitukseen, kun Washingtonissa vierailee Kiinan oletettavasti tuleva presidentti Xi Jinping.

Yu ei usko Xin ajavan Kiinassa mitään demokraattisia uudistuksia, koska ne uhkaisivat valtaeliitin monopoliasemaa valtaan.

"Kiinan kommunistinen puolue on kuin natsit. Länsimaat hylkivät Hitleriä, mutta nyt ne ottavat Kiinan johtajat lämpimästi vastaan. Tämä johtuu siitä, että taloudelliset edut ovat länsimaille ihmisoikeuksia tärkeämpiä", Yu toteaa.

Viimeaikaisia tuomioita

koonnut: Petteri Tuohinen

REUTERS

Chen Xi sai kymmenen vuotta vankeutta artikkeleista, joissa hän arvosteli Kiinan kommunistipuoluetta.

Li Tie

Tuomittiin tammikuussa kymmenen vuoden vankeusrangaistukseen valtionvastaisesta toiminnasta. Syynä olivat Lin kirjoittamat esseeet, joissa hän puolusti "ihmisten oikeuksia". Oikeus ei hyväksynyt perheen palkkaamaa puolustusasianajajaa, vaan nimitti tilalle omansa. Perheen palkkaama asianajaja katosi kymmenen päivää ennen oikeudenkäyntiä.

Chen Wei

Tuomittiin joulukuussa yhdeksäksi vuodeksi vankeuteen yllyttämisestä valtionvastaiseen toimintaan. Chen sai tuomion kirjoittamiensa esseiden vuoksi. Teksteissä Chen käsitteli muun muassa perustuslaillista demokratiaa sekä ihmisoikeuksia.

Chen Xi

Tuomittiin joulukuussa kymmeneksi vuodeksi vankeuteen yllyttämisestä valtionvastaiseen toimintaan. Tuomio perustui Chenin kirjoittamiin artikkeleihin, joissa hän arvosteli Kiinan kommunistisen puolueen yksinoikeutta valtaan.

Zhu Yufu

Tuomittiin perjantaina seitsemäksi vuoksi vankeuteen. Häntä syytettiin yllytyksestä valtionvastaiseen toimintaan. Syynä on hänen Skypessä kirjoittamansa runo "On aika".

On aika

*On aika, kiinalaiset, on aika! Aukio kuuluu kaikille
Omilla jaloillasi
On aika suunnata aukiolle ja valita.
On aika, kiinalaiset, on aika! Laulu kuuluu kaikille
Omalla kurkullasi
On aika laulaa laulu sydämestäsi.
On aika, kiinalaiset, on aika!
Kiina kuuluu kaikille
Omasta tahdostasi
On aika valita millainen Kiinan tulee olla.*

Zhu Yufu

Lähde: Human Rights in China -järjestö

© Helsingin Sanomat, Sanoma company -aineiston käyttö toisen palvelun osana kielletty

Artikkeli 2. Esimerkki pitkästä jutusta: Kiinalaisten ”kossu” yrittää maailmalle

Kiinalaisten ”kossu” yrittää maailmalle

Petteri Tuohinen HS / talous tiistai 24.1.2012

MAOTAI/RENHUAL. Ravintolanpitäjä Xue Qiang on tainnut illan aikana maistella kiinalaisten ”kossua” eli baijiuta niin, ettei hän erota enää etelää pohjoisesta. Mutta hyvän baijiun hän tunnistaa.

”Tämä ei ole mistään kotoisin”, hän tuhahtaa maistettuaan vieraiden tuomasta halvasta baijiupullosta. Hän pyytää tarjoilijaa tuomaan pöytään kunnollista tavaraa. Sitten halaillaan ja otetaan yhteiskuvia - ja tietysti juodaan baijiuta. Ganbei, eli Pohjanmaan kautta!

BAIJIU tarkoittaa valkoviinaa. Se tehdään durrasta, trooppisten ja subtrooppisten alueiden viljasta. Viina on vahvaa, jopa 60-prosenttista. Sitä juodaan reippaasti. Tarjotusta kupista ei voi kieltäytyä. Eikä lasia saa kohottaa arvovaltaisemman vieraan lasia korkeammalle.

Politiikassa, diplomatiassa ja ihmissuhteissa baijiu on kiinalaisille vähän sama kuin suomalaisille sauna. Esimerkiksi on kerrottu tarinaa Henry Kissingerin ja Deng Xiaopingin tapaamisesta Yhdysvalloissa 1974.

”Minusta tuntuu että jos juomme tätä tarpeeksi, voimme ratkaista minkä tahansa ongelman”, Kissingerin on kerrottu sanoneen.

”Minun täytyy kasvattaa sen tuotantoa palattuani takaisin Kiinaan”, Deng vastasi.

AIKA ajoin juomingeissa joku kuolee alkoholin yliannostukseen. Tavatonta ei ole, että virantoimituksessa viinaan kuolleille myönnetään sankarin arvonimi.

Nyt kiinalaiset yrittävät kaupata baijiuta ulkomaille. Erityisesti asialla on Kiinan tunnetuin baijiu-brändi Moutai. Se on Kiinan kansallisjuoma ja virallinen lahjapullo diplomaattisissa piireissä.

Yhtiön tislamo sijaitsee pittoreskissä Maotain vuoristokylässä Guizhoun maakunnassa. Paikan löytää nenän avulla: koko laaksossa haisee - tai tuoksuu - Moutain baijiu.

Tislaamossa Moutain työntekijä Liu Wei ojentaa suoraan hanasta viinaa maistiaisiksi noin puolen litran peltimukista.

”Eikö ole pehmeän makuista? Siinä ei ole kemikaaleja, kaikki on luonnonmukaisesti valmistettua”, Liu kehuu.

LÄNSIMAISSA baijiun on sanottu muistuttavan maultaan dieseliä. Kuinkahan Moutain vientiyritykset onnistuvat?

”Oppivathan kiinalaisetkin juomaan viskiä”, Liu arvioi.

Moutai on Kiinassa vähän kuin kuohuviineissä shampanja. Moutaita voidaan tehdä vain Maotain kylässä.

Moutai valmistaa juomaa nyt noin 20000 tonnia vuodessa, mutta lisää menisi. Tavoitteena on kaksinkertaistaa tuotanto lähivuosina.

YRITYKSEN viinamuseossa aineesta ollaan ylpeitä. Lukemattomat valokuvat esittelevät, kuinka Moutaita on juotettu valtiovierailuilla. Mukaan on päässyt myös Paavo Lipponen.

”Tämä on tosien viina”, Chaplinin kerrotaan todenneen.

LÄHEISESSÄ Renhuain viinapääkaupungissa lähes joka toinen kauppa on keskittynyt baijiun myyntiin. Viinakauppias Wu Hongmei tarjoaa putiikissaan maistiaisia suurista ruukuista ja kertoo durra-viinojen eroista.

"Huonosta baijiusta tulee päänsärky ja kuiva suu. Hyvä ei vahingoita maksaa", Wu luokittelee.

Hänenkin yhtiönsä yritti viedä baijiuta ulkomaille, mutta ei se oikein käynyt kaupaksi.

"Ehkä myöhemmin voimme yrittää uudelleen. Toistaiseksi kotimainenkin kysyntä on kovaa", Wu sanoo.

Nyt kiinalaiset yrittävät kaupata baijiuta ulkomaille. Erityisesti asialla on Kiinan tunnetuin baijiu-brändi Moutai. Se on Kiinan kansallisjuoma ja virallinen lahjapullo diplomaattisissa piireissä.

Yhtiön tislamo sijaitsee pittoreskissa Maotain vuoristokylässä Guizhoun maakunnassa. Paikan löytää nenän avulla: koko laaksossa haistaa - tai tuoksuu - Moutain baijiu.

Tislaamossa Moutain työntekijä Liu Wei ojentaa suoraan hanasta viinaa maistiaiseksi noin puolen litran peltimukista.

"Eikö ole pehmeän makuista? Siinä ei ole kemikaaleja, kaikki on luonnonmukaisesti valmistettua", Liu kehuu.

LÄNSIMAISSA baijiun on sanottu muistuttavan maultaan dieseliä. Kuinkahan Moutain vientiyritykset onnistuvat?

"Oppivathan kiinalaisetkin juomaan viskiä", Liu arvioi.

Moutai on Kiinassa vähän kuin kuohuviineissä shamppanja. Moutaita voidaan tehdä vain Maotain kylässä.

Moutai valmistaa juomaa nyt noin 20000 tonnia vuodessa, mutta lisää menisi. Tavoitteena on kaksinkertaistaa tuotanto lähivuosina.

YRITYKSEN viinamuseossa aineesta ollaan ylpeitä. Lukemattomat valokuvat esittelevät, kuinka Moutaita on juotettu valtiovierailuilla. Mukaan on päässyt myös Paavo Lipponen.

Kuuluisimmista ryyppyhetkistä on pystytetty patsaita. Esimerkiksi kun Zhou Enlai maisteli Moutaita Charles Chaplinin kanssa Genevessä 1954.

"Tämä on tosien viina", Chaplinin kerrotaan todenneen.

LÄHEISESSÄ Renhuain viinapääkaupungissa lähes joka toinen kauppa on keskittynyt baijiun myyntiin. Viinakauppias Wu Hongmei tarjoaa putiikissaan maistiaisia suurista ruukuista ja kertoo durra-viinojen eroista.

"Huonosta baijiusta tulee päänsärky ja kuiva suu. Hyvä ei vahingoita maksaa", Wu luokittelee. Hänenkin yhtiönsä yritti viedä baijiuta ulkomaille, mutta ei se oikein käynyt kaupaksi.

"Ehkä myöhemmin voimme yrittää uudelleen. Toistaiseksi kotimainenkin kysyntä on kovaa", Wu sanoo.

Artikkeli 3. Esimerkki pitkästä jutusta: *Pekingissä uusi on kaunista*

Pekingissä uusi on kaunista

Petteri Tuohinen HS / ulkomaat lauantai 4.2.2012 / Pääkaupungit

Loppumaton betoniviidakko laajenee lähes 17 000 Senaatintorin verran.

PEKING. Kiinalaiset mainostavat maataan usein pitkällä historialla. Pekingin katukuvassa historian kunnioitusta on vaikea nähdä. Vanhoja hutong-asuinalueita jyrätään maan tasalle, jotta saadaan tilaa moderneille betoni- ja teräsjätkäkeille.

Pekingin loppumattomalta tuntuvan betoniviidakon rakennusvauhtia on lähes mahdotonta käsittää. Joulukuussa kaupungissa oli rakenteilla yli 120 miljoonan neliömetrin edestä rakennuksia, mikä vastaa lähes 17000 Senaatintorin pinta-alaa.

Eurooppalaisesta näkökulmasta historiallisten hutong-kortteleiden tuhoaminen saattaa tuntua pahalta. Kiinalaiset näkevät asiat toisin.

"Uusi" on synonyymi kehitykselle ja rikkaudelle. Uusi on hyvää, vanha on köyhää ja takapajuista.

ELINOLOT vanhoissa hutongeissa ovat kuitenkin usein kurjat. Taloista puuttuu esimerkiksi vessa, ja talvipakkasilla asunnot ovat vetoisia.

Kiivaalla rakentamisella on monta syytä. Kaupunkien infrastruktuuria ei ole ehditty kehittää yhtä pitkälle kuin länsimaissa, ja kaupungistuminen on kesken. Nyt Kiinan kaupungeissa asuu vasta hieman yli puolet kiinalaisista. Runsaan 20 miljoonan asukkaan Peking paisuu yhä.

"Peking on isänmaallinen, innovatiivinen ja avoin kaupunki", sanoo hutongissa asuva Qu Wansheng, 50, ja toivottaa vieraan tervetulleeksi kotiinsa.

Qu on asunut koko ikänsä samassa talossa. Perhe muutti taloon ennen Kiinan kansantasavallan perustamista 1949. Nyt 120 neliön asunnossa asuu Qun lisäksi hänen tyttärensä, vaimonsa ja isänsä. Hän arvioi, että talo on kenties 150 vuotta vanha.

"Tunnettiin naapurimme vuosikymmenten ajalta. Täällä on mukava asua", Qu sanoo. Perheen elinoloja kohtaa tuntuvasti se, että talossa on sisävesiä sekä suihku.

NAAPURUSTOSSA on liikkunut jo vuosia huhuja, joiden mukaan alueen hutongit aiotaan purkaa. Qu ei siitä pitäisi.

"En halua muuttaa. Kerrostalossa kukaan ei tunne naapureitaan. Kerrostalossa on myös ahdasta. Kerrostalossa asuvan ystäväni tytär joutuu tilanpuutteen vuoksi nukkumaan parvekkeella. Se ei voi olla mukavaa." Qu ymmärtää Pekingin rakennusbuumin, koska miljoonille tulijoille on rakennettava asuintaloja. Hänen mielestään kaupunkiin on kuitenkin jo noussut liiaksi moderneja pilvenpiirtäjiä.

"Pekingiä ei pitäisi muuttaa liikaa. Ajattele esimerkiksi, jos Helsinkiin rakennettaisiin valtavasti kiinalaisia taloja, sehän olisi naurettavaa. Ei Helsinki olisi silloin enää Helsinki", Qu sanoo.

"Pekingin suurin haaste on väestönkasvu", kertoo kaupungistumista tutkinut professori Mao Qizhi. Hän muistuttaa, että kaupungin väkiluku on kasvanut vuosikymmenessä kuudella miljoonalla.

"Peking on eri ihmisille erilainen kaupunki. Rikkaat voivat elää täällä hyvin koko elämänsä, kun taas köyhät siirtolaistyöläiset tulevat tänne vain ansaitsemaan rahaa ennen kuin palaavat takaisin kotiseuduilleen."

KIINALAINEN unelma rikastumisesta näkyy myös kalliiden asuinalueiden nimissä. Mallia on haettu Yhdysvalloista: kaupungissa voi asua esimerkiksi Central Parkissa, Palm Springsissä, Upper East Sidessa tai Victoria Gardenissa. Vuokrahinnat ovat paikoin huomattavasti kalliimpia kuin esimerkiksi Helsingissä.

PEKINGISSÄ uusi tarkoittaa myös tulevaisuutta. Kaupungissa ei ole koettu länsimaiden tavoin vielä kertakaan asuntojen hintojen romahdusta. Oletusarvo on, että hintojen nousu jatkuu loputtomiin.

Kaupunkilaisille on suorastaan mahdotonta käsittää, että asuntojen hinnat voisivat laskea, kuten nyt on käynyt. Asuntojen omistajat ovatkin alkaneet rettelöidä kehityksen vuoksi.

"Kun ostin asunnon vuoden 2011 alussa, myyjä lupasi, että asunnon hinta ei putoa. Asuntoni arvo on kuitenkin nyt halventunut kolmanneksella. Vaadin korvausta", kertoo rouva Wen pekingiläisen paikallislehden mukaan. Asuntokuplan pelosta huolimatta Pekingiin muuttaneet nuoret Bao Wengang ja hänen vaimonsa Ouyang Wei uskalsivat ostaa viime vuonna 120 neliömetrin asunnon laitakaupungilta.

"Halusimme ostaa saman tien isomman, jos saamme toivomamme lapsen", Bao sanoo.

Pariskunta on kokenut henkilökohtaisesti Kiinan vaurastumisen. Kotiseuduillaan molemmat asuivat ankeissa oloissa mutatiilitaloissa, joista on ollut pitkä matka unelmien Pekingiin.

"Tämä on unelmamme, asunto tuo turvaa elämäämme", Bao sanoo.

Pariskunta tuli Pekingiin töiden perässä. He pitivät kaupungin kulttuuritarjonnasta sekä avoimuudesta.

"Toisaalta tämä on hyvin stressaava kaupunki. Mutta jos pärjään täällä, tulen toimeen missä tahansa", Ouyang sanoo.

Vanhaa asuntoa he eivät edes harkinneet ostavansa, koska käytetty olisi ollut likainen, eikä omistussuhteistaan olisi voinut olla varma.

"Uusi vain tuntuu hyvältä. En halua, että asunnossani on asunut kukaan aikaisemmin", Ouyang sanoo.

Paperilehden artikkeli Helsingin Sanomat 4.2.2012, luettavissa myös:
<http://www.hs.fi/paivanlehti/arkisto/Pekingiss%C3%A4+uusi+on+kaunista/aHS20120204SI1UL034ou?src=haku&ref=arkisto%2F>, kopioitu verkosta
8.5.2013